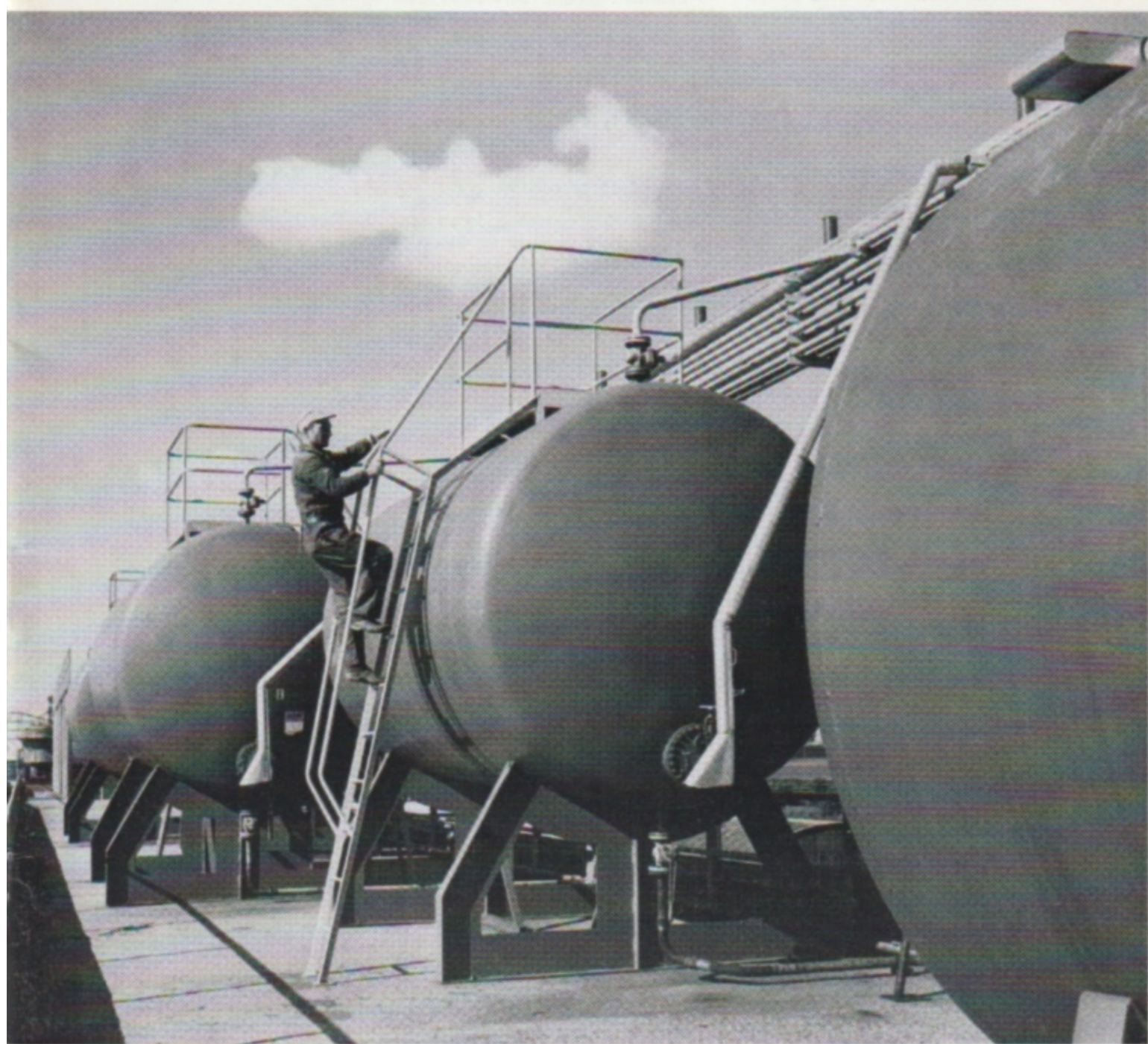

BRÄNNPUNKTEN

I våras

träffades mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer ett nytt avtal om företagsnämnder samt en överenskommelse om främjande av samarbetet mellan företagsledning och anställda. Dessutom gjordes ett gemensamt uttalande beträffande skolningsfrågorna. En sammanfattning lämnas på s. 3.

Överenskommelserna,

som för vårt företags vidkommande godkänns av berörda förbund, har utförligt kommenterats bl.a. i de fackliga tidskrifterna, där man helt naturligt främst sett dem ur facklig synpunkt. På något håll har man betecknat dem som det mest avgörande som skett inom företagsdemokratiens område, sedan företagsnämndsidén realiserades i mitten på 40-talet.

Det vare oss

fjärran att påstå, att allt inom nämndverksamheten hos oss skulle vara helt idealiskt, men det förefaller som om åtskilligt av det som betecknas som epokgörande i det nya avtalet skulle vara något ganska invariant hos oss. Koncernchefen kan därför i sin på s. 7 återgivna kommentar med fog peka på att många av nyheterna i det nya avtalet sedan länge tillämpats vid vårt företag. Orsaken här till ligger uppenbarligen i den historiska utveckling, som nämndverksamheten vid vårt företag genomgått. Denna innebär, att företagsledningen ingalunda mer eller mindre motsträvt tvingats gå med på att ha en sådan verksamhet utan tvärtom tagit det ursprungliga initiativet och sedan beflitat sig om att ligga i täten av utvecklingen.

Stor vikt

lägges i det nya avtalet vid att den ekonomiska informationen skall vara framåtriktad, så att "nämnden kan bilda sig en god föreställning om företagets ekonomiska ställning och framtidsutsikter". Den dynamik, som i våra dagar kännetecknar skeendet omkring oss, gör det inte lätt att lämna sådan information. Man brukar t.ex. ibland tala om de fyra A:n, som ett företag måste ta hänsyn till — avnämarna, aktieägarna, de anställda och det allmänna — och som sålunda alla ställer anspråk på företaget. Men vilka kommer, vid en framtidsbedömning, dessa anspråk att bli? Vilka blir möjligheterna att skaffa det för företagets utveckling erforderliga kapitalet? Hur blir det framtida skattesystemet, och vil-

ka krav i övrigt kan det allmänna komma att ställa på företaget? Hur blir löne- och övrig kostnadsutveckling? Hur kommer konkurrenterna att uppträda?

Om man på detta sätt

konkretiserar framtiden, inses svårigheten att säga så värst mycket t.ex. om avsättningsmöjligheterna på längre sikt för den egna produktionen. Och dock torde man kunna påstå, att den framåtblickande information, som lämnas inom Höganäskoncernens företagsnämnder, är så utförlig, som rimligen kan begäras.

I den särskilda

överenskommelsen om främjandet av samarbetet framhålles vikten av att detta samarbete "kommer till stånd på alla nivåer i företaget". Här rör man enligt vår åsikt vid något mycket väsentligt. På det hela taget måste väl sägas, att nämndverksamheten enligt avtalet mera går ut på ett förbättrat samarbete "uppåt-nedåt" än "åt sidorna". Avtalet har ju slutits mellan parter, och då blir det helt naturligt mera ett parttänkande än ett funktionstänkande.

Frågan är därför,

om inte "samarbetet på alla nivåer" rentav har det största behovet av ett främjande. Ett samarbete alltså som gäller förhållandet ort till ort, avdelning till avdelning, sektion till sektion, arbetsplats till arbetsplats, ja, individ till individ. Den utmärkte tecknaren Roland Klang har i en facktidsskrift illustrerat en text, som i sin tillspetsade formulering ger en nyttig tankeställare:

— Det är så dålig stämning på jobbet nu-förtiden. De' finns inget å klaga på arbetsgivaren för, å vi går i stället å retar oss på varann!

Året

lider mot sitt slut, det 24:e för Brännpunktens del, och vi går alltså in i ett jubileumsår för vår personaltidning. Vi tackar våra många trogna läsare och medarbetare för det gångna året och önskar Er alla

En God Jul

och

Ett Gott Nytt År!

Omslagsbilden: Vid fabriken för tillverkning av ogräsbekämpningsmedel i Teckomatorp har den forna betsaltstationens körbrygga påpassligt utnyttjats för placering av råvarutankar. Här äntrar Torsten Nilsson en av de stora tankarna. Se reportage på s. 3.

UR INNEHÅLLET

Växtskyddsmedel en ny koncernprodukt

Reklamchef Max Feyerabend presenterar Bönneleche & Thurö AB:s kemisk-tekniska fabrik i Teckomatorp 3

Det nya avtalet om företagsnämnder

Nyheterna i avtalet kommenteras 7

Det ingår i Ditt jobb ...

Höganäsbolagets nya skydds-broschyr presenteras i sammandrag 9

De nya broarna över Enan och Handölan

har tagits i bruk 12

Hoeganaes Newsletter

Nyheter från Hoeganaes Corporation i Riverton 13

Två uppmärksammade föredrag

vid invigningen av Slip-Naxos' sliptekniska forskningslaboratorium 14

Jorden runt med Höganäs-plattor

Serviceingenjör Bo Lundahl berättar om en intressant tjänstresa 18

Bjuvsverkens första seger i Gruvspelen

och andra idrottshändelser inom företaget 32

BRÄNNPUNKTEN Höganäskoncernens personaltidning

Ansvarig utgivare: B Wallgren
Redaktion: B Wallgren
R Engberg

Copyright:
Höganäs AB, Höganäs

Växtskyddsmedel en ny koncernprodukt

Ett besök vid Bönnellyche & Thuröes anläggning i Teckomatorp

I slutet av 1940-talet upptog Bönnellyche & Thurö AB, som numera ingår i Höganäs-koncernen, på sitt program bl.a. tillverkning av kemiska ogräsbekämpningsmedel för både åker och skog. Förra hösten flyttades den ständigt ökande produktionen till en nyinköpt anläggning i Teckomatorp — Svenska Sockerfabriks AB nedlagda saftstation. Reklamchef Max Feyerebend berättar här om tillverkningen av ogräsmidlet, den enda i sitt slag i Sverige.

Moder Jord har många munnar att mätta. För varje dag blir hennes barnskara allt större, men den areal som står till dess förfogande att livnära sig av kan inte växa i samma takt. Jorden själv kan inte utveckla sig vidare, och för dess inbyggare återstår endast att söka utvinna mesta möjliga av det som står dem till buds. Att inom en begränsad ram öka åkerarealen och dess avkastning är ett konststycke, som varje nation brottas med mer eller mindre framgångsrikt. Det är en ständig kapplöpning mellan efterfrågan och tillgång, en kapplöpning där mänskligheten helt enkelt inte har råd att låta tillgången komma alltför långt på efterkälken.

Att skörden skall ge god avkastning har givetvis alltid varit av största vikt för odlaren. Lika länge som människan har odlat jorden och frambragt olika kulturgrödor som hjälp till livets uppehälle, lika länge har det varit aktuellt för henne att på bästa sätt söka skydda dessa kulturgrödor från förstörelse. Men frånsett ett tämligen klen försvar mot yttre åverkan i form av vilthärjningar etc. stod hon länge maktlös. Angrepp av parasiter, såsom insekter och svampar, eller skadlig konkurrens från ogräsen rådde hon inte på. Det återstod endast att underkasta sig naturen och genomlida nödåren så gott sig göra lät. Barkmjöl och lavskrap fick ersätta det som "högre makter" i sin outgrundliga vishet beslutat beröva människan. Som motåtgärd fick människan i kronologisk ordning nöja sig med att färga blotstenarna röda av blod, bära de murkade benen av en eller annan helig person i högtidlig procession över de härjade fäl-

ten eller lova bot och bättring i sitt syndiga leverne inför predikstolen. Och hjälpte inte detta kunde man ju alltid avsätta den hövding, överstepräst eller konung som haft den dåliga smaken att förlägga sin styrelsetid till nödår.

Ett ungt försvar

Det försvar mot parasitangrepp på grödorna som vi numera kan ställa upp är mycket ungt. Under förra seklet började man erfarenhetsmässigt och i mycket blygsam skala att använda kemiska medel för bekämpningsåtgärder, men först efter andra världskrigets slut kan vi tala om ett verksamt växtskydd. Så länge har det alltså dröjt innan man i full utsträckning, med utnyttjande av vetenskapliga rön, kunnat skydda grödorna effektivt och på så vis öka utbytet från desamma.

Idag är många bekämpningsåtgärder aktuella i detta sammanhang. Man dödar skadeinsekter, som går till angrepp mot sträsäd, oljevaxter, bär och frukter. Man bekämpar parasitsvampar, som hotar att förstöra t.ex.

potatis, eller skyddar utsäde genom betning mot angrepp av liknande parasitsvampar. Man dödar ogräs för att ge kulturväxter bättre möjlighet att utnyttja markens näring, och man utrotar råttor och möss, för att nu nämna några exempel inom de områden, där bekämpningsåtgärder sätts in.

B&T gör en aktiv insats

En av Bönnellyche & Thurö AB:s viktigaste kemiska tillverkningar är produktionen av ogräsbekämpningsmedel. Under andra världskriget kom man underfund med att vissa organiska syror hade den egenskapen, att de förmådde selektivt utrota vissa typer av ogräs i växande grödor av företrädesvis sträsäd, medan de lämnade nyttoväxterna orörda. Med viss generalisering kan man säga, att ogräsen hörde till de s.k. tvåhjärtbladiga växternas område, medan kulturgrödorna förefanns inom de enhjärtbladiga växternas grupp. Då Bönnellyche & Thurö AB vid 1940-talets slut under sin dåvarande expansionsperiod sökte efter nya tillverkningar,

Överingenjör Göran Prawitz (t.h.) är ansvarig för B&T:s tillverkning och marknadsföring av ogräsbekämpningsmedel. Han diskuterar här ett förpackningsproblem med driftschefen vid Teckomatorpsfabriken, ingenjör Ragnar Nilsson.

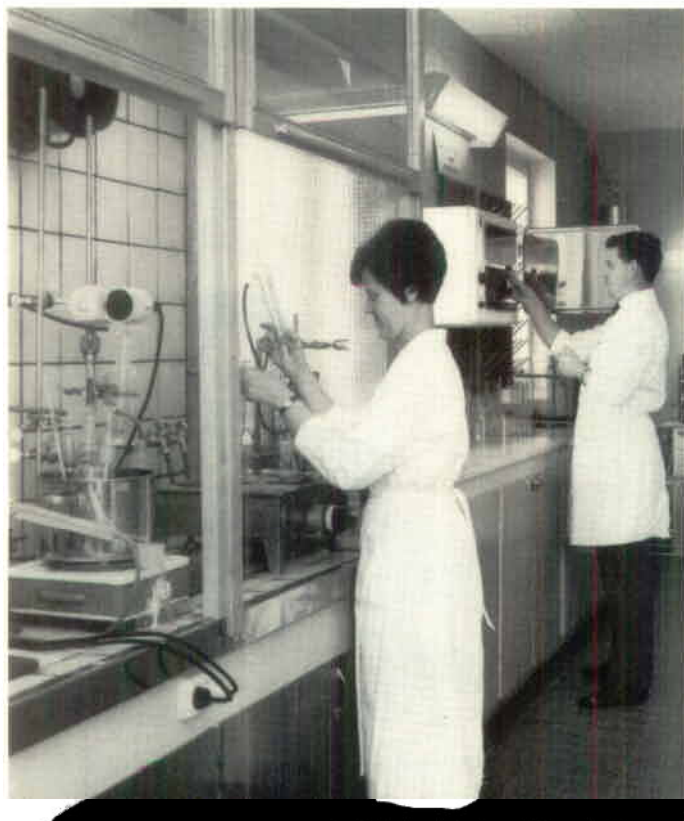

Ingenjör Bernt Stalbrand, biträdande driftsledare i Teckomatorp, kontrollerar ett installationsarbete vid förestringsanläggningen.

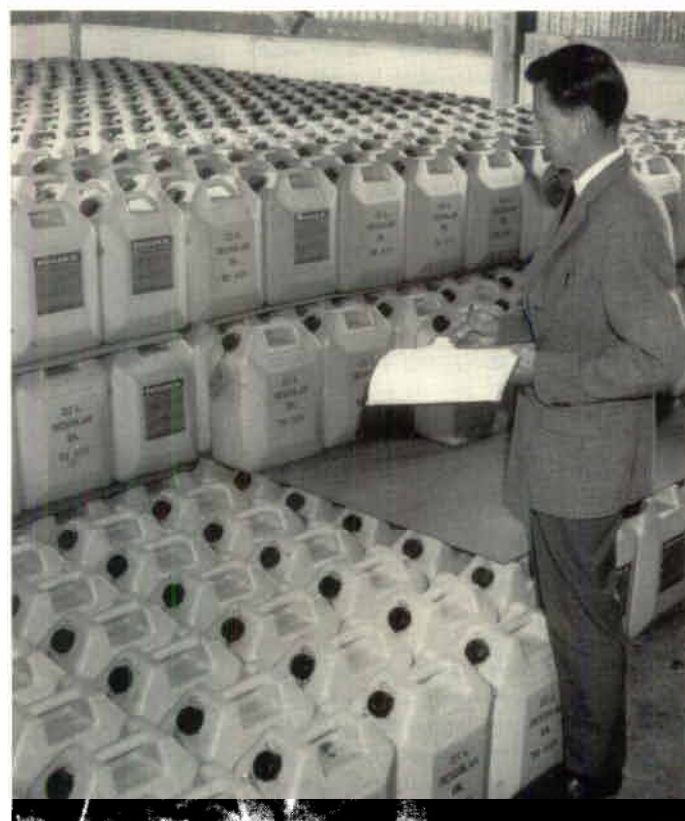

Absorptionsanläggningen för saltsyra och svaveldioxid är ett glit-
ter av glasrör och -behållare. Förman Allan Johannesson ser till att
förskruvningarna sluter tätt.

I det välutrustade laboratoriet företas kontinuerliga kontrollanaly-
ser och utvecklingsförsök. Ingenjör Jan Carlsson leder detta arbete
biträdd av fru Inga-Lena Lindberg.

Expeditionschef Kurt Larsson inventerar färdiglagret

upptogs bl.a. produktionen av dylika ogräsmedel. Under 18 år har denna tillverkning fortsatt och undergått en ständig ökning.

Detta medförde att tillverkningen, som hittills bedrivits i företagets fabrik i Malmö, hösten 1965 flyttades till en nyinköpt anläggning i Teckomatorp. Orsakerna här till var flera: bolagets olika tillverkningsgrenar expanderade samtidigt, och detta tillsammans med bristen på arbetskraft, vissa hygieniska olägenheter etc. gjorde att man måste söka sig nya vägar. Efter noggrann sondering beslöt man att från Svenska Sockerfabriks AB inköpa den nedlagda saftstationen i Teckomatorp tillsammans med ett större landområde för att dit i första hand överflytta tillverkningen av kemiska ogräsbekämpningsmedel. På så vis erhöles ett expansområde för företaget samtidigt som de i Malmö kvarvarande tillverkningarna fick ett välbehövligt utrymme för sin utvidgning.

Fabriken för tillverkning av ogräsmedel sysselsätter f.n. ett tjugotal personer och är den enda i sitt slag i Sverige. Tillverkningen innebär att slutprodukterna genom tämligen invecklade organiska synteser byggs upp med start från enkla råvaror som fenol och ortokresol.

Fenoxisyrona dominerar

De ogräsbekämpningsmedel som tillverkas i Teckomatorp hör med några undantag till

de s.s. fenoxisyronas grupp. Tillverkningen tillgår i princip så, att fenol eller ortokresol genomgår kloreringsprocesser, varvid som mellanprodukter bildas klorfenol och klorresoler. Dessa kondenseras sedan med antingen monoklorättiksyra eller alfaklorpropionsyra och natronlut till olika fenoxisyror. De viktigaste av dessa är 4-klor-2-metylfenoxiättiksyra (4K2M), 2,4-diklorfenoxiättiksyra (2,4,-D), 2,4,5-triklorfenoxiättiksyra (2,4,5-T), 2,4-diklorfenoxipropionsyra (2,4-DP) och 4-klor-2-metylfenoxipropionsyra (MCP). De olika produkterna marknadsföres emellertid som till halten standardiserade vattenlösningar av syronas alkali- eller trietanolaminsalter, eller också får de framställda syrona undergå ännu en kemisk process genom att reagera med olika alkoholer. Vid denna reaktion bildas s.k. estrar av syrona. Dessa är inte längre vattenlösliga utan oljelösliga. Man kan färdigformulera olika produkter genom att lösa upp estrarna i ett organiskt lösningsmedel samt tillsätta en emulgator. På så vis kan man, trots att produkterna är oljelösliga, späda dem med vatten på samma sätt som man gör med de vattenlösliga produkterna, när det gäller att sprida ut medlet över det område som skall behandlas. Vissa av ovannämnda produkter underkastas, i form av en vattenlösning av deras salter, en torkningsprocedur i en s.k. spraytork, en process som i princip överensstämmer med tillverkningen av torkmjölk. Därvid erhålles vattenlösliga pulver av pro-

dukterna, vilka i en särskild förpackningsmaskin automatiskt förpackas i 1-kg-plastpåsar.

En speciell tillverkning är dinitrobutylfenol, vilken görs på basis av ortosekundärbutylfenol genom en sulfoneringsprocess (behandling med koncentrerad svavelsyra) och efterföljande nitreringsprocess (behandling med koncentrerad salpetersyra). Detta medel formuleras som ett aminsalt i vattenlösning och användes företrädesvis för ogräsbekämpning i sådana ömtåliga grödor som exempelvis ärtor.

Medel för både åker och skog

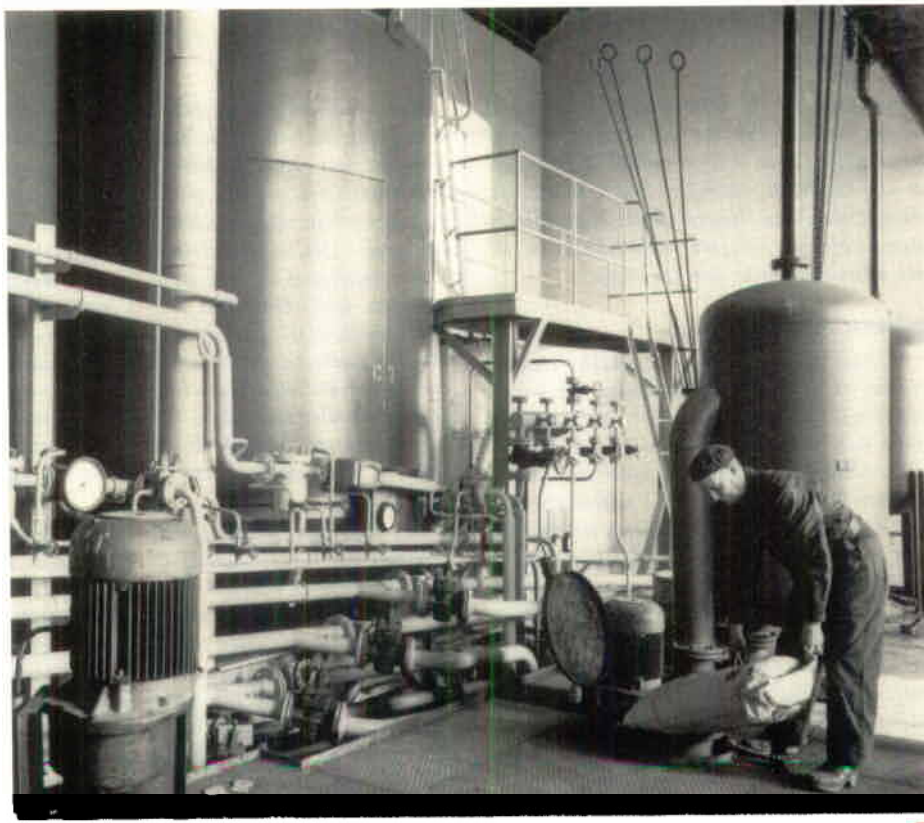
De övriga ogräsbekämpningsmedlen som nämndes ovan, användes inom såväl lantbruket som skogsbruket. Inom lantbruket sprutas sådana medel företrädesvis i stråsädesgrödor, varvid man dödar ogräsen och på så vis förklarar öka skördeutbytet, eftersom kulturväxten slipper konkurrensen om näringen från ogräsens sida.

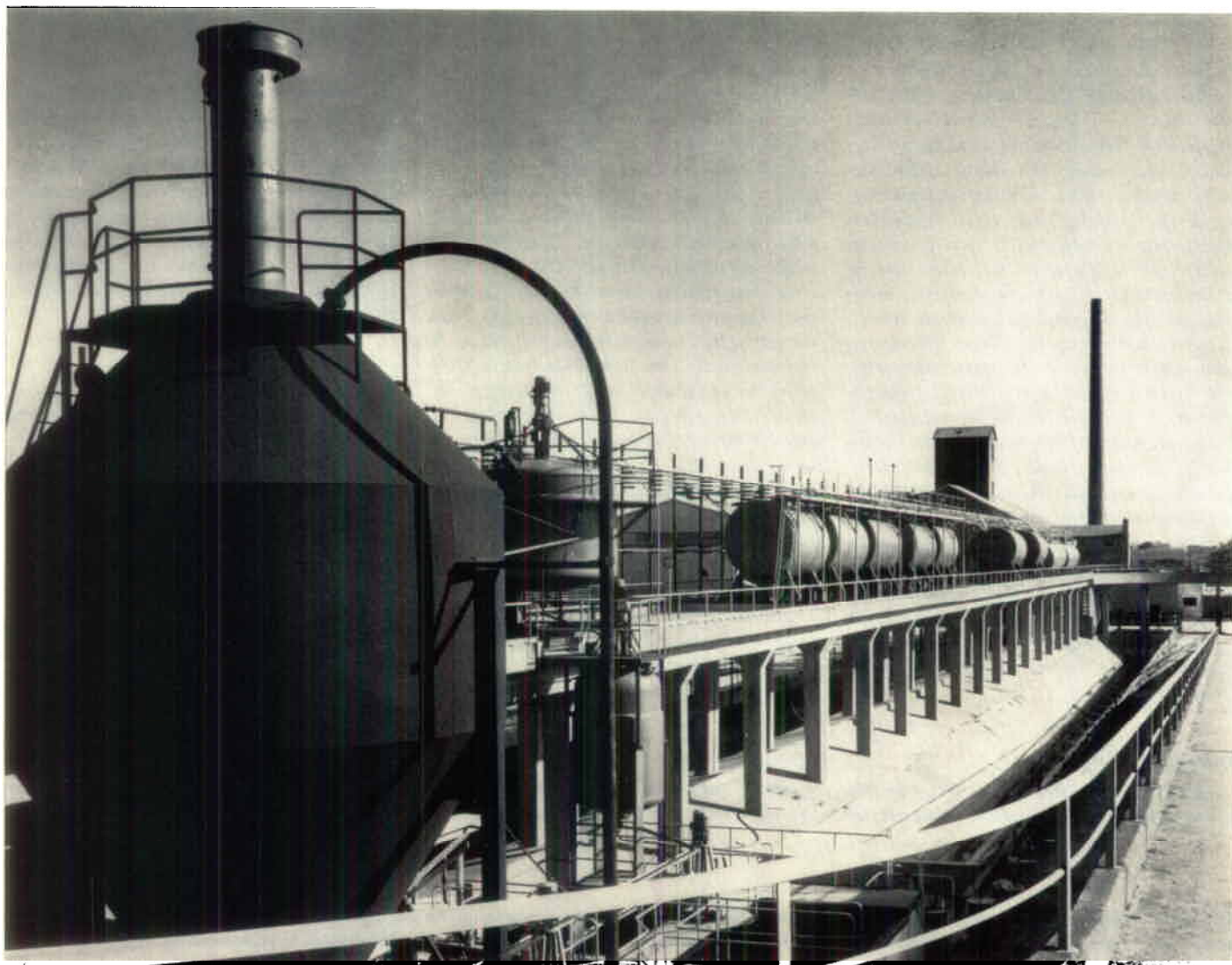
Inom skogsbruket är det främst björken som är "ogräset". Bekämpningsmedlen fungerar inom skogsbruket på det viset, att barrträden är resistent men lövträden mer eller mindre känsliga. Det är alltså möjligt att medelst en besprutning i blandade bestånd utrota björken, medan barrträden kvarstår opåverkade. På så vis kan man med hjälp av dessa medel på ett rationellt sätt, eftersom

Till Olle Johanssons arbetsuppgifter hör bl.a. att sköta paketeringsmaskinen för spraytorkat pulver

En del av anläggningen för tillverkning av s.k. hormonpreparat, ogräsbekämpningsmedel med selektiv verkan. På bilden ses Gösta Johansson satsa kondensationsanläggningen med natriummonokloracetat.

Tankanläggningen med en del av fabriken i bakgrunden

besprutning oftast företas med flyg, sköta skogen och nu undvika det tidigare synnerligen mödosamma arbetet att för hand utrota en inte önskvärd växtlighet. Detta är speciellt viktigt både med hänsyn till de kostnader en sådan rensning tidigare medförde samt till den arbetskraftsbrist som f.n. råder.

Selektivt verkande medel

Vi har väl alla med en känsla av rysning lyssnat på den s.k. biociddebatten, där de kemiska växtskyddsmedlens för- och nackdelar stötts och blötts av både vetenskap och lekmän. Säkert har alla hört talas om Rachel Carsons "Tyst vår" — en i sanning dyster profetia om vad som kan komma att bli följden av människans kemiska krigföring i växtskyddsfrämjande syfte. De aspekter denna bok ger är verkligen kusliga: skall vi behöva betala ett så högt pris som en förödd viltfauna för de ökade skördarna? Och vem vet för övrigt vilka framtida verkningar den kemiska bekämpningen kan ha i form av generationsskador eller uppkomsten av resistenta parasitarter etc. Rubbar man inte balansen i naturen? Funderingarna är många.

Växtskyddsforskaren har givetvis många svårigheter att övervinna. Han skall t.ex. finna medel som verkar selektivt på skadedjur på fruktträd, även om det på 160 olika fruktträdssorter kan uppträda 1 600 olika arter av skadedjur. Det är inte tillräckligt att framställa medel som är verksamma mot flertalet av dessa djur. De måste kunna produceras fabriksmässigt till överkomliga kostnader, de får inte skada de växter som skall behandlas, och de får inte heller vara farliga för vare sig andra djur eller människor. Chansen att finna en ny verksam substans är dessutom mycket liten — den beräknas inte vara större än 1 på 10 000!

Det förtjänar understrykas, att de växtskyddsmedel som tillverkas i fabriken i Teckomatorp är tämligen harmlösa, när det gäller giftighet gentemot andra organismer än sådana som de användes mot, nämligen ogräsen. Det finns t.ex. inget kvicksilverproblem varken när det gäller tillverkningen eller användningen. Bönnellyche & Thurö AB och dess ansvarskännande forskare vill inte på något sätt medverka till att den Carsonska profetian skall gå i uppfyllelse.

Växande marknad

De inom Bönnellyche & Thurö AB för denna tillverkning ansvariga räknar med att användningen av ogräsbekämpningsmedel ständigt skall öka. Teckomatorpsanläggningen är f.n. beredd att fylla en stor del av Sveriges behov av dylika medel, men det hindrar inte företaget från att kalkylera med en viss export. Det har redan gjorts en del exportaffärer, och ett av B&T:s mål är att utvidga denna försäljning, främst då till våra grannländer.

Det är en stor uppgift, detta att åstadkomma ett verksamt skydd för grödan. I dess innersta betydelse är det fråga om inget mindre än att tillförsäkra befolkningen dess dagliga bröd. Vi vet, att jordens befolkning tillväxer med i runt tal 150 000 människor per dag, men tänker vi egentligen på att, statistiskt sett, bara varannan människa av jordens 2,5 miljarder har förmånen att få äta sig mätt?

Max Gyller

Nytt avtal om företagsnämnder ger nämnden besluträtt i vissa frågor

SAF, LO och TCO undertecknade i våras nya avtal om företagsnämnder att gälla fr.o.m. den 1 januari 1967. En viktig förändring är att nämnden numera kan fatta beslut inom vissa avgränsade områden. Förutom avtalen träffades en överenskommelse som går ut på att främja samarbetet mellan företagsledning och anställda.

Avtalen om företagsnämnder gäller dels mellan SAF och LO, dels mellan SAF och TCO och är i stort likalydande. I § 4 anges nämndens uppgifter enligt följande:

Företagsnämnden, som är ett organ för information och samråd mellan företagsledning och de anställda genom deras fackliga organisationer inom företaget, har på sätt närmare anges i det följande till uppgift att verka för ökad produktivitet och ökad arbetstillfredsställelse.

Härvid åligger det nämnden

- att upprätthålla fortlöpande samverkan mellan arbetsgivaren och de anställda;
- att bereda de anställda insikt i verksamhetens ekonomiska och tekniska betingelser samt rörelsens resultat;
- att verka för de anställdas trygghet i anställningen samt för arbetarskydd, trivsel och i övrigt en god arbetsmiljö;
- att främja yrkesutbildning inom företaget samt
- att i övrigt verka för goda produktions- och arbetsförhållanden vid företaget.

Här några mera intressanta punkter i det nya avtalet:

- Informationen skall omfatta frågor som anses vara väsentliga för företaget och dess anställda. Samråd skall förekomma innan företagsledningen fattar beslut i viktiga frågor och innan eventuella ändringar genomföres. Informations- och samrådsskyldighet föreligger inte i de fall då det skulle kunna medföra skada för arbetsgivaren att uppenbara visst förhållande.
- Den ekonomiska informationen bör enligt avtalstexten vara "framåtriktad" för att därmed ge de anställda en objektiv bild av företagets ekonomiska förhållanden och framtidsutsikter.
- Företagets personalpolitik anges som ett särskilt område för information och samråd i nämnden. Det gäller de allmänna riktlinjerna för personalpolitiken t.ex. principer och metoder för rekrytering, urval och befordran. Däremot skall inom nämnden inte behandlas individuella fall.
- Vid förändringar som berör företagets drift och sysselsättning skall samråd äga rum om

åtgärdernas inverkan på anställningsförhållandena t.ex. principer för omplacering eller omskolning av äldre arbetskraft och betingat arbetsföra samt för omflyttning av personal i samband med strukturförändringar.

- Där företagets storlek eller organisation så motiverar, kan inrättas ett mindre arbetsutskott att fungera mellan nämndens sammanträden ävensom underkommittéer antingen avdelningsvis eller för särskilt angivna uppgifter.
- Till nämnden kan arbetsgivaren delegera beslutanderätten inom vissa avgränsade områden t.ex. sociala frågor inom en given budgetram och ersättning för förbättringsförslag. Sådan delegering gäller tills den återkallas.
- Den gamla rekommendationen, att företagsnämndens sammanträde bör hållas utom arbetstiden, har slopats. Sammanträdesarvodet har i de fall sådant skall utgå höjts från 10 till 25 kronor.

Vissa av de nya samarbetsformerna har redan praktiserats inom Höganäsbolagets företagsnämnd.

Centralt utvecklingsråd

Enligt ovannämnda "överenskommelse" har i avsikt att främja vidareutvecklingen av det lokala samarbetet inom företagen och verka för förbättrad utbildning, information och forskning rörande samarbetsfrågorna organisationerna beslutat att gemensamt inrätta ett "Utvecklingsråd för samarbetsfrågor".

Rådet skall följa utvecklingen på samarbetsområdet och verka för en kontinuerlig effektivisering av samarbetet i företagen. Utvecklingsrådet skall genom egen aktivitet eller genom andra organ kunna bistå företag och arbetsorganisationer inom följande områden:

- a) Utbildning av personer som inom företagen är sysselsatta med samarbetsfrågor.
- b) Framställning och tillhandahållande av material, avsett att inom företagen användas i utbildnings- och kursverksamhet kring samarbetsfrågorna.
- c) Informations- och rådgivningsverksamhet angående utveckling av olika samarbetsformer i företagen och rörande vetenskapliga undersökningar av betydelse för samarbetets utveckling.

Utvecklingsrådet skall vidare främja vetenskaplig forskning kring samarbetsfrågorna.

Rådet består av tio ledamöter, av vilka fem utses av SAF, tre av LO och två av TCO.

Vi har bett några av ledamöterna i Höganäsbolagets företagsnämnd om deras synpunkter på det nya nämndavtalet.

Direktör Olov Herneryd:

— Som ordförande i Höganäsbolagets företagsnämnd har jag kunnat glädja mig åt ett mycket gott samarbete och många goda initiativ inom nämnden. Jag är övertygad om att riktig och ärlig information och förtroendefullt samråd mellan företagsledning och anställda medverkar till ökad arbetstillfredsställelse och därmed också till ökad produktivitet. Jag har därför eftersträvat att ge mesta möjliga information på ett så tidigt stadium som möjligt och att när så kunnat ske beakta alla goda råd före beslutens fattande och verkställighet. Det är därför inte utan en viss tillfredsställelse jag noterar, att vi därigenom redan tillämpat flera av nyheterna i det avtal, som träder i kraft den 1 januari nästa år. Jag hoppas, att den goda samarbetsvilja som kännetecknar vår företagsnämnd, allt framgent skall bestå och om möjligt fördjupas ytterligare.

Pressare Egon Jönsson, ordf. i Avd. 66:

— De förändringar, som gjorts i företagsnämndsavtalet, är de mest genomgripande sedan avtalets tillkomst. De innebär ett steg mot ökad insyn och ökat inflytande.

Det är betydelsefullt, att man lokalt skall anpassa verksamheten till företagets organisation. Men det fordras intresse, fantasi och kunskaper för att uppnå intentionerna i avtalet.

Chaufför *Allan Andersson*,
ordf. i Avd. 48:

— Rent allmänt kan man väl säga, att det nya avtalet är ett steg i rätt riktning. Det ger nämnden ökad insyn och ökat inflytande i företaget. Avtalet ger möjlighet att inom företagsnämnden diskutera event. nedläggning, innan sådan är beslutad. Detta är en mycket viktig punkt i dessa dagar, då strukturförvandlingen på arbetsmarknaden är stor. Den ekonomiska informationen likaså, då det sägs, att denna skall vara framtåtriktad. Vidgad insyn i personalpolitiken är en annan viktig punkt. Att sammanträdena skall hållas på arbetstid är också en förbättring.

Kontrollant *K-E Green*,
ordf. i Avd. 29:

— Vi var väl på det klara med att om företagsnämndens verksamhet skulle leva vidare, så krävde den en omarbetning och större insyn i företagen från de anställdas sida. Vilket jag för min del inte tror att någon av parterna kommer att förlora på om vi visar det förtroende och det samarbete, som det nya avtalet syftar till. Gör vi det, så ser jag med tillförsikt fram emot det nya avtalet.

Verkmästare *Artur Thuvesson*,
ordf. i Avd. 82 av SALF:

— Det nya avtalet tar ett stort steg i rätt riktning. Allt som kan göras för främjande av samarbetet inom företaget, hälsar vi med

tillfredsställelse, speciellt som vi är den grupp som alltid sitter i kläm mellan arbetsgivarens och arbetarens intressen.

Besvikna över avtalet är vi så länge detta ger arbetsgivaren möjlighet att hålla arbetsledarna utanför förslagsverksamheten.

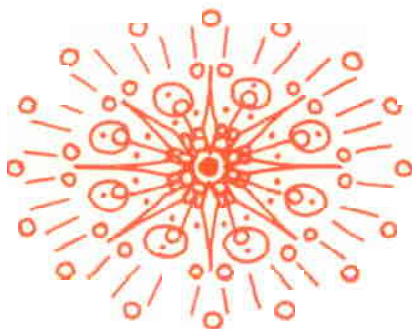
Ingenjör *Nils Holmberg*,
ordf. i SIF-klubb HB:

— Utformningen av det nya avtalet för företagsnämnder visar, att de hittills vunna erfarenheterna av nämndernas verksamhet bedömts som positiva av de centrala parterna. Avtalet ger därför företagsnämnden ökade möjligheter att påverka företagsledningens beslut i produktionsfrågor, ekonomiska frågor och personalfrågor, eftersom samråd skall föregå beslutsfattandet. Nämnden kan även delegeras beslutsrätt inom vissa begränsade områden, t.ex. sociala frågor.

Reglerna för företagsnämndens sammansättning har ändrats på några väsentliga punkter. Det blir möjligt för företagsledningen att utse en styrelseledamot som sin representant i nämnden, även om denne ej är anställd i företaget.

Nämndledamöterna kan nu väljas på lägst 2 och högst 4 år mot tidigare endast 2 år. Det är givetvis väsentligt, att de fackliga organisationernas representanter är väl insatta i sådana frågor, som behandlas i nämnden, varför denna möjlighet till utökning av mandattiden är ett steg i rätt riktning. Av avtalet framgår vidare, att den fackliga klubbens ordförande normalt bör vara ledamot i nämnden.

Företagsnämnden vid vårt företag präglas, utöver en ömsesidig önskan att på bästa sätt lösa uppkomna problem, i hög grad av företagsledningens långtgående information och vilja till öppen debatt. Enbart tillkomsten av ett nytt avtal torde därför inte, trots förbättringarna, påverka arbetet i vår företagsnämnd på något revolutionerande sätt.

Elva förslagsställare delade 2250 kr vid Slip-Naxos

Vid Slip-Naxos' företagsnämnders i Västervik och Baskarp tredje sammanträden för året godkändes 2 250 kr. i belöningar till följande förslagsställare:

Västervik:

Avsynare Tore Andersson — anordning vid hållkontroll; beskickare Olof Viklund — förfarande vid beskickning; pressare Hans Hven — manöveranordning vid press; beskickare Karl Hruza — metodförändring vid beskickning; beskickare Allan Pettersson — beskickning i stället för svarvning; beskickare Arvid Carlsson — mätanordning vid beskickning; bandpressare Jan-Åke Elmgren — anordning vid bandpress; pressare Clifford Svensson — märkning av verktyg; reparatör Karl Pärson — verktyg för slipdukskonor; arborrare Olof Pettersson — förbättringar på arborrverk.

Baskarp:

Klippmaskinsförare Erik Björnell — åtgärd vid klippning.

"Nämndemännen" vid Bönnellyche besökte Teckomatorpsfabriken

Företagsnämnden vid Bönnellyche & Thuröe höll årets tredje sammanträde i Teckomatorp. Platschefen vid B&T:s kemiska fabrik där, ing. Ragnar Nilsson, var ciceron vid fabriksbesöket före sammanträdet, som förlagts till Teckomatorps hotell.

Ordföranden, dir. Helge Rickman, lämnade konjunktur- och marknadsrapport samt redogörelse för försäljningen och för det aktuella läget inom företaget. För produktionsrapporterna svarade överingenjör Lennart Wassvik och ingenjör Ragnar Nilsson.

Dir. Rickman informerade om läget i vad det gäller företagsläkare. Kontakt hade tagits med dr. Bo-Ebbe Löfberg, med vilken man kommer att förhandla vidare. Rapport lämnades också om den planerade ombyggnaden av köket i anläggningarna vid Lodgatan.

Det rapporterades, att Höganäsbolagets normer vid bedömning av förslag till förbättringar kommer att tillämpas tills vidare.

Bokslutet per den 31 mars i år hade utsänts i förväg till nämndledamöterna. Inga frågor ställdes med anledning av detsamma.

M.L.

DET INGÅR I DITT JOBB

— Olycksfall i arbete är ett ont, som förorsakar lidanden och förluster för den direkt drabbade, för hans närmas- te, för produktionen och för samhället i dess helhet. Att förebygga olycksfall ligger därför i allas intresse. Med dessa ord inleder dir. Olov Herneryd sin ap- pell i den nya upplagan av Höganäs- bolagets skyddsbrochyr.

Denna innehåller en sammanställning av de regler, som utgör underlaget för arbetarskyddet inom företaget.

— Men det räcker inte med regler, fortsätter dir. Herneryd. Ett effektivt arbetarskydd bygger på *personliga insatser* från var och en. Varje anställd måste använda sin fantasi och uppslagsrikedom för att steg för steg undan- röja de risker som möter oss i arbetet. Skydds- frågor skall varje dag vara ett naturligt in- slag i kontakterna mellan dem som arbetar i Bolaget, framhåller koncernchefen.

Efter dennes inledning följer Skyddskon- torets till varje anställd riktade informatio- ner och anvisningar, vilka vi här återger i sammandrag.

Arbetarskyddets organisation vid Höganäsbolaget

När Du vill göra påpekanden som har med skyddsfrågor att göra, vänd Dig då i första hand till Din förman. Om Du inte är nöjd med de åtgärder som då vidtas, kan Du vända Dig till det skyddsombud, som finns på Din arbetsplats.

Skyddsombudet ansvarar för att Dina på- pekanden förs vidare uppåt. Huvudskydds- ombudet kan vid speciella frågor tillkalla skyddsmyndighet utanför företaget (yrkes- inspektör eller bergmästare).

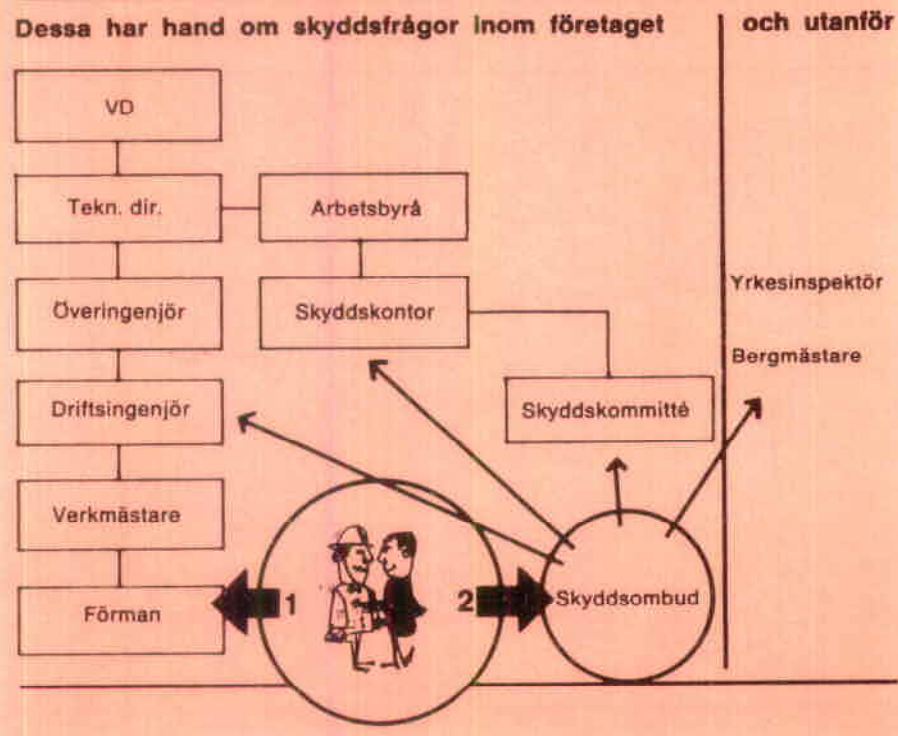
Skyddsjournalen — ett viktigt dokument i skyddsarbetet

Alla framställningar till skyddsombudet skall föras in i skyddsjournalen. Inom varje lämplig enhet i produktionen skall finnas en sådan. Den förs av en särskilt utsedd anställd och skall förvaras på en plats, där alla kan ta del av den. Skyddsombudet eller Din förman ger Dig de informationer, som gäller på Din arbetsplats.

Skyddsjournalen är ett dokument över det aktiva skyddsarbetet på arbetsplatsen. Här

Arbetarskyddets organisation vid Höganäsbolaget

några exempel på förslag som skall föras in i journalen:

- förslag från var och en, oavsett tjänstställning, som kan bidra till ökad säkerhet på arbetsplatsen,
- förslag som framförs till skyddsombud,
- förslag som framförs på skyddskommitté-sammanträde.

Sådana förslag, som kan tillgodoses och åtgärdas inom tre dagar, behöver dock inte antecknas i skyddsjournalen.

Några övriga regler:

- Journalföraren skall snarast informera driftsingenjören om inkomna förslag, så att denna kan fatta beslut och vidta åtgärder. Beslut och åtgärder skall meddelas förslagsställaren.
- Skyddsjournalen skall föras med bläck (kulspeppenna).
- Skyddskommittén skall vid varje sammanträde gå genom skyddsjournalen.

Skyddskommittéerna och hur de arbetar

Så här står det i paragraf 41 i arbetarskyddslagen:

"Vid arbetsställe, där regelbundet minst 50 anställda sysselsätts, skall det finnas en skyddskommitté. Den skall vara sammansatt av företrädare för arbetsgivaren samt skyddsombud. Dess uppgift är att verka för sundhet och säkerhet i arbetet. Där så anses önskvärt, bör det finnas en skyddskommitté även på arbetsställen med mindre antal anställda."

Vid Höganäsbolaget finns i princip en

skyddskommitté inom varje avdelning. Ordinarie sammanträde hålles fyra gånger om året, om inte annat överenskommit. Före varje sammanträde gör kommitténs medlemmar en inspektionsrond genom avdelningen. I rondens deltar även berörda förmän.

Skyddskommittén skall i första hand ägna sig åt de viktiga skyddsfrågorna. Sådana frågor, som snabbt kan åtgärdas, skall utgöra en del av det dagliga arbetet i produktionen.

Följ de här reglerna så slipper vi olycksfall

Du är — liksom varje annan anställd — medansvarig när det gäller att undvika olycksfall.

På förmanskontoret finns en komplett samling skyddsföreskrifter, som gäller Ditt arbetsområde. Här har många års erfarenhet samlats. Reglerna har i många fall tillkommit efter olycksfall och tillbud.

Lär därför av andras erfarenheter — ta del av skyddsföreskrifterna!

Dessutom skall Du

- känna till de skyddsanordningar som finns och hur man använder dem,
- följa de skriftliga eller muntliga föreskrifter som arbetsledningen ger Dig,
- arbeta med omtanke, försiktighet och fantasi — försök förutse riskerna och undvik dem,
- ta hänsyn till arbetskamraterna,
- anmäla sådant som Du anser vara säkerhetsrisker till förmän, skyddsombud eller journalförare,

- hjälpa till att hålla ordning på arbetsplatsen,
- se till att Dina verktyg och Din personliga skyddsutrustning är i gott skick,
- samarbeta med skyddsombuden och följa deras råd,
- anmäla olycksfall och tillbud till arbetsledningen. Gör anmälan omedelbart — så medverkar Du till att någon annan slipper bli skadad,
- känna till var det finns sjukvårdsutrustning så att Du kan sköta om egna småskador.

Använd den utrustning som finns för Ditt personliga skydd

Teckningen visar några detaljer som Du bör tänka på när Du väljer arbetskläder.

Bolaget håller Dig med kostnadsfri skyddsutrustning för en hel del arbeten — utnyttja den!

Skydd för ögonen. När Du arbetar med t.ex. svetsning, slipning, smärgling, mejsling och frätande vätskor måste Du använda skyddsglasögon. Använd alltid blåglas, då Du ser in i en ugn i högbrand.

Hörselskydd. Bullerskador är lömska "olycksfall" i arbetet. De kommer smygande utan att man kanske märker det själv. På alla arbetsplatser där bullernivån är hög finns automater för hörselskydd. Använd dem!

Andningsskydd. På dammiga arbetsplatser bör Du använda andningsskydd. Vid en del arbetsmoment är det föreskrivet att andningsskydd måste bäras. Du är skyldig att följa förmannens anvisningar.

Skyddsdräkter av gummi eller plast skall användas vid risk för stänk från frätande vätskor.

Skyddshjälm skall Du använda när Du arbetar i trånga utrymmen eller där det finns risk för nedfallande föremål. På vissa arbetsplatser är skyddshjälm föreskriven.

Livlina skall användas vid alla arbeten där Du löper risk att falla ner.

När spriten går in blir jobbet livsfarligt

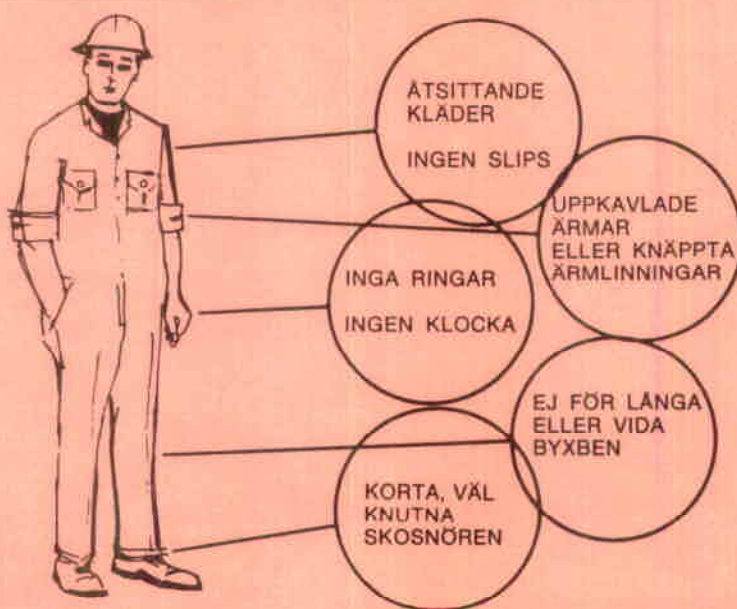
Vin- och spritdrycker hör självklart inte ihop med arbete. Alkohol nedsätter, som alla vet, bl.a. reaktionsförmåga och omdöme.

På en modern arbetsplats med många maskinella hjälpmedel innebär alkoholförtäring en mycket starkt ökad risk för olycksfall. Liksom när det gäller bilkörning är det inte bara den spritpåverkade som utsätter sig för ökade risker. Han är minst lika farlig för sin omgivning.

Bland annat av säkerhetsskäl ser man därför inom Höganäsbolaget mycket allvarligt på alkoholförtäring i arbetet. Brott mot dessa bestämmelser kan innebära omedelbart avsked.

För Din och Dina kamraters skull — låt bli spriten i samband med Ditt arbete! □

Nedan visas några detaljer som Du bör tänka på när Du väljer arbetskläder

Tolfte murarkursen vid Höganäsbolaget

En femdagars murarkurs hölls sista veckan i oktober vid Höganäsbolaget i Höganäs. Det var den 12:e i ordningen, denna gången med aderton industrier representerade. Tre av deltagarna var från Norge.

Kursen omfattade dels teoretisk undervisning, dels praktiska övningar. Ingenjörerna Erik Ljung och Gunnar Kelfve svarade för de teoretiska lektionerna, och ing. Fred Larsson ledde de praktiska övningarna. Dessutom förekom demonstration av slipning och kapning med Slip-Naxos' slipskivor. Demonstrator var Slip-representanten Einar Petersson.

programmet ingick också besök i gruvbän och centrallaboratoriet i Höganäs samt vid Bjuvsverken. Sista kursdagen ordnades dessutom ett besök hos Firma Krukmakaren i Höganäs.

Ing. Fred Larsson, i mitten, ledde de praktiska övningarna på den tolfte murarkursen.

Konstverk i Eslöv har gjutits av Höganäs AB

En skulptur, som för tankarna till Nils Holgerssons gaskarl, har invigts i Eslöv. Det är lundaskulptören Nander Wagners "Gåsen", som HSB latit sätta upp på bostadsrättsföreningen Krönets område vid Odengatan. Konstverket har gjutits av Höganäsbolaget på Centralverkstadens gjuteri.

Skulpturen, som är utförd i massivt, rostfritt stål, väger 560 kg. Den står på en sten, hämtad från stadens marker. Stenen i sin tur är placerad i en vattenbassäng, mot vilken tre vattenstrålar är riktade.

Lundaskulptören Nander Wagners "Gasen" i Eslöv har gjutits på Centralverkstaden

Danska tegelmästare besökte Höganäsbolaget

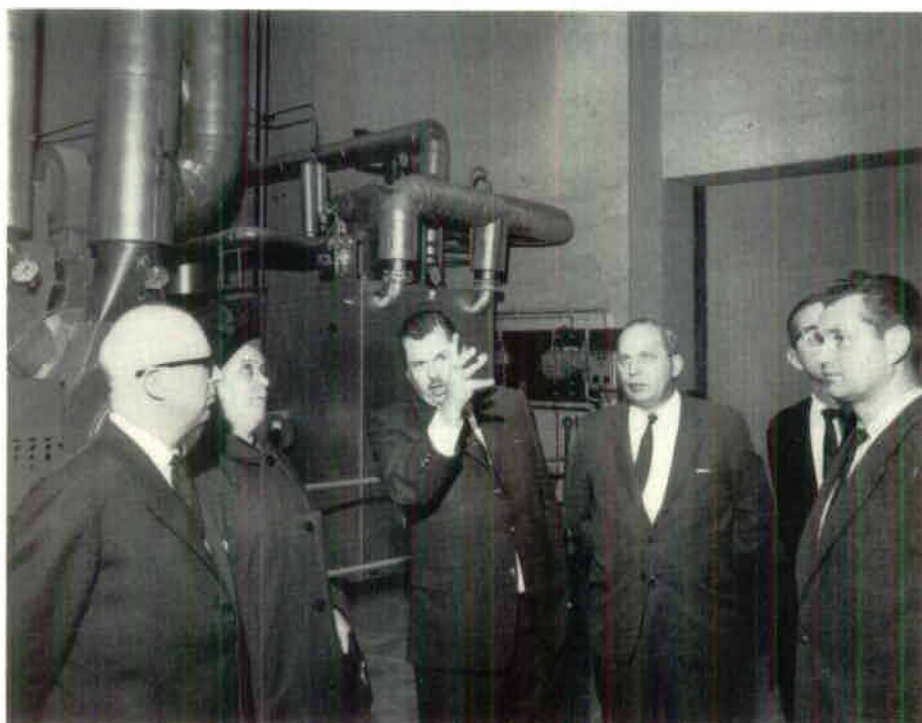
Ett 60-tal medlemmar i den Danska Tegelmästarföreningen besökte i början av september Höganäsbolaget i anslutning till föreningens årskongress i Helsingör. I kongressen och utflykten deltog också medlemmarnas damer, och deras besök i Höganäs var förlagt till Andersson & Johanssons keramikfabrik.

Besöket vid Höganäsbolaget inleddes på Bruksgården, där försäljningschefen, bergsingenjör Bengt G:son Alin, informerade om företagets eldfasta produkter, i första hand sådana som användes inom tegelindustrin. Vid rundvandring i specialteglfabriken fick de danska gästerna ytterligare inblickar i produktionen av eldfast material.

Bergsingenjör Bengt G:son Alin, t.v. i förgrunden, berättar om specialteglfabrikens produktionsgång för den Danska Tegelmästarföreningens studiegrupp. T.h. ordföranden i den danska föreningen Knud Hjorth.

Kommunalfullmäktige i Teckomatorp på besök hos Bönnellyche & Thurö AB

De besökande fullmäktigeledamöterna deltog med stort intresse i visningen av Bönnellyche & Thurö AB:s Teckomatorpsanläggning. Här förklarar överingenjör Göran Prawitz (i mitten) några av pannrummets mysterier för fr.v. kommunalnämndens ordf., lantbrukare Eric A Nilsson, hemvårdarinnan Anna Olsson, hälsovårdsnämnden, ritare Jan Thulin, byggnadsnämnden, samt brandchef Bengt Anderberg. Längst t.h. ingenjör Bernt Stålbrand, B&T.

Representanter för de kommunala myndigheterna i Teckomatorp var tisdagen den 25 oktober inbjudna till en visning av Bönnellyche & Thurö AB:s kemiska industri i Teckomatorp. Fjorton ledamöter av fullmäktige och dess olika nämnder mötte upp och tog med mycket stort intresse del av vad B&T hade att visa. Att företaget på såpass kort tid lyckats förvandla den gamla betsaftstationen till en modern industrianläggning imponerade högeligen på gästerna. — Vi trodde aldrig att det skulle bli en sådan fin fabrik, var det allmänna omdömet.

De besökande indelades i tre grupper, som under ledning av överingenjör Göran Prawitz, överingenjör Lennart Wassvik och ingenjör Ragnar Nilsson besåg fabriken och dess olika avdelningar. Före rundvandringen orienterade VD, direktör Helge Rickman, och överingenjör Prawitz om bakgrunden till överflyttningen av B&T:s kemiska tillverkning till Teckomatorp. Överingenjör Prawitz redogjorde också för de olika ogräsbekämpningsmedel som här tillverkas och betonade särskilt deras relativa ofarlighet för andra organismer än ogräsen.

— Det rör sig uteslutande om selektivt verkande medel, framhöll överingenjör Prawitz, och de innehåller inte kvicksilver.

Den uppskattade visningen av fabriken avslutades med middag på Teckomatorps Hotell. Där fick gästerna ytterligare tillfälle att dryfta bl.a. utvecklingsplanerna med företagets ledning, vilket naturligtvis i hög grad intresserade representanterna för Teckomatorps kommunala förvaltning. *Max*

Nya broar över Enan och Handölan

Som omtalades i Brännpunkten 1/1966 började man under andra kvartalet förra året bygga två nya moderna broar över Enan och Handölan på sträckan Enafors—Handöl. Sedan dessa tagits i bruk, kan främst Handöls Täljstens AB glädja sig åt väsentligt förbättrad framkomlighet vid transporter.

Broarna, som kostat 1,5 resp. 1 milj. kr.,

har också fått breda anslutningsvägar, av vilka sträckan E 75 fram mot bron över Enan snarast skall beläggas med asfalt.

Vägsträckningen fram mot Handöl, ca 5,5 km, skall byggas om, vilket beräknas kunna ske i slutet av 60-talet. Vägen genom västra delen av Handöls by har breddats och likaså vägen intill bron över Handölan.

Den 60 m långa bron över Enan. T.v. den gamla bron och i bakgrunden fjället Snasahögarna.

HOEGANAES NEWSLETTER

Nytt huvudkontor planeras i Riverton

Vid Hoeganaes Corporation i Riverton togs i slutet av juni det första spadtaget till ett nytt huvudkontor. Detta placeras i anslutning till fabriken och blir ett enplanshus med en golvyta av ca 1 500 m². Byggnaden inrymmer kontor för företagsledning, försäljning, inköp, bokföring, datacentral m.m. Produktions- och verkstadskontoren kommer att flytta in i det gamla huvudkontoret.

*(Ur Burlington County Times,
Levittown, N.J.)*

Hoeganaes på utställning för konstruktionsteknik

Hoeganaes monter på denna utställning, som ägde rum i Chicago, gjorde konstruktörerna förtrogna med de många användningsområdena för detaljer av metallpulver och visade ett urval av sådana. Om besökarna så önskade, kunde de ta med sig prover på typiska pressade detaljer.

Ny personalmatsal

En ny personalmatsal har tagits i bruk vid Hoeganaes Corp. Matsalen, som är belägen i östra delen av byggnad IV-V, är omkring en tredjedel större än matsalen i personalbyggnaden.

Ny Riverton-film om järnpulver

Hoeganaes Corp. i Riverton, som tillverkar järnpulver och legerade metallpulver, har kommit ut med en ny film om järnpulver, dess tillverkning och dess användning inom pulvermetallurgi m.m.

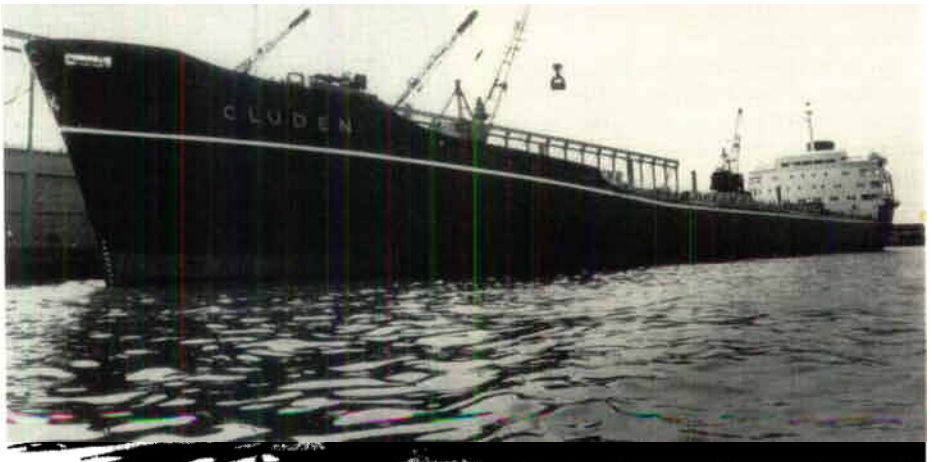
Filmen, som har titeln "Vad är järnpulver?", börjar med ett svep över krävande användningsområden för mekaniska detaljer av järnpulver, framställda enligt pulvermetallurgiska metoder. Den redogör därefter för olika omständigheter, som påverkar användningen av sådana detaljer, och tar sedan åskådaren med till en pulvermetallurgisk fabrik. Filmen övergår därefter till att visa, hur järnpulver användes för svetsning, skärning, hyvling och "hardfacing"*. Så skildras hur järnpulver tillverkas vid Hoeganaes, varefter filmen slutar med en utblick över andra användningsområden för järnpulver.

* Hardfacing: metod för beläggning av olika slags ytor med metall för att åstadkomma ett slitstarkt och eller kemiskt motståndskraftigt ytskikt.

Dir. Ulf Gummesson tar det första spadtaget till ett nytt huvudkontor vid Hoeganaes Corp., Riverton. Åskådare fr.v. är Mr. Ross R Holmes, Mr. Lester Yearly, ordf. i företagsnämnden, Mr. Sture Mossberg, Mr. Claes Bothén och Mr. Franz K Roemer.

S S Cluden är med sina 200 m det största fartyg, som någonsin dockat i Camdens båtterminaler. Fartyget lossar här 27 500 ton järnmalmslig för Hoeganaes Corp. (Ur Courir-Post, Camden, N.J.)

Två uppmärksammade föredrag vid laboratorieinvigningen i Västervik

Vid invigningen av AB Slipmaterial-Naxos' nya sliptekniska forskningslaboratorium i Västervik den 22 september 1966 — se reportage i Brännpunkten nr 3 — hölls uppmärksammade föredrag av direktör Nils Lundquist, Sveriges Mekanförbund, samt professor Olov Svahn, Institutet för Verkstadsteknisk Forskning. De återges här i sammandrag.

Dir. Nils Lundquist:

Forskning och framsteg inom svensk verkstadsindustri

Den svenska verkstadsindustrin spelar idag en dominerande roll i det svenska samhället. Produktionen inom verkstadsindustrin uppgick förra året till 24 miljarder kronor eller 35 % av den totala svenska produktionen. Samma år uppgick exporten av verkstadsprodukter till 8 miljarder kronor, vilket svarar mot 40 % av den svenska exporten. Inte mindre än 400 000 människor är för närvarande sysselsatta inom verkstadsindustrin vid omkring 5 000 arbetsställen.

Dessa höga värden är följden av en kraftig expansion efter andra världskriget. Expansionen gäller alla högindustrialiserade länder, och till följd av låg tullnivå och fri import har den utländska konkurrensen tvingats till en anspänning av resurserna och en koncentration på ekonomiskt bärkraftiga objekt.

Utvecklingen av idéerna till dagens industriella produkter fordrar tillgång till välutrustade forskningslaboratorier och utvecklingsavdelningar i en helt annan omfattning än tidigare.

Företag som tillverkar och marknadsför tekniskt komplicerade produkter försöker idag ytterligare stärka sina forskningsresurser genom att bygga nya och bättre rustade laboratorier för att kunna öka insatserna för forskning och utveckling.

Det laboratorium som här idag invigts är ett utmärkt exempel på hur enskild företagssamhet rustar sig för att möta den framöver alltmer hårdnande konkurrensen, en konkurrens där utgången i väsentlig grad kommer att bero på företagets möjligheter att erbjuda produkter, som uppfyller kundernas krav på kvalitet och ändamålsenligt utförande.

Vilka är våra möjligheter att framöver följa med i den snabba tekniska utvecklingen som idag äger rum? Kan vi som ett litet land med ur internationell synpunkt små industrier satsa tillräckliga resurser på forskning och utveckling eller kommer storländerna och storindustrierna att överflygla oss?

Statistiska Centralbyrån har utarbetat en omfattande statistik rörande teknisk och naturvetenskaplig forskning och utveckling inom industrin i Sverige åren 1963—1965. Av denna framgår att forsknings- och utvecklingskostnaderna inom den mekaniska industrin utgör 3,4 % av branschens omsättning och inom den elektrotekniska industrin 4,6 % av omsättningen. Dessa två delbranscher av verkstadsindustrin leder klart jämfört med andra industribranscher, när det gäller satsning på forskning. Den sektor inom svensk industri, som kommer närmast, är den kemiska industrin, där motsvarande siffra är 1,8 %.

Emellertid måste man, när man talar om forskning, inte bara se till relativa tal. De absoluta kostnaderna spelar också en betydande roll. Forskning som bedrivs i större skala kan förväntas ge mera betydelsefulla resultat tack vare de större resurser som står till forskarnas förfogande. Jag har den uppfattningen, att vi hittills lyckats med att väl utnyttja våra begränsade forskningsresurser. Verkstadsföretagen har förstått att ta vara på utländska erfarenheter och koncentrera egna forskningsinsatser på sådana områden, där de haft speciella förutsättningar.

Därmed är det ingalunda sagt, att det blir lika lätt i framtiden. Det rasande tempo som

utmärker dagens tekniska utveckling har ändrat förutsättningarna. Det är därför angeläget, att vi inom industrins centrala organisationer studerar problemen och försöker definiera en realistisk forskningspolitik. En angelägen åtgärd måste vara att så långt möjligt sammanföra sådan forskning som är av intresse för många företag till centrala organ gemensamma för en hel bransch. Ett exempel härpå är det för några år sedan bildade Institutet för verkstadsteknisk forskning, som lyckats komma igång snabbt med sin forskningsverksamhet. Institutets tillkomst har betytt en kraftig förstärkning av de gemensamma forskningsresurserna, även om institutet ännu ej disponerar över egna forskningslokaler. Hur därmed skall bli i framtiden är det inte möjligt att redan nu uttala sig om. Även om man skulle finna det ändamålsenligt att utöka Institutet för verkstadsteknisk forskning och också beaktar den forskning inom verkstadsindustrins intresseområde, som bedrivs t.ex. vid våra tekniska högskolor, så blir denna forskningsinsats marginell, om man jämför med vad verkstadsföretagen satsar på eget forsknings- och utvecklingsarbete. Kollektiva forskningsinsatser berör huvudsakligen metoder, under det att företagen i sin forskningsverksamhet helt naturligt inriktar sig på pro-

Direktör Nils Lundquist, verksl. dir. i Sveriges Mekanförbund.

Professor Olov Svahn, chef för Institutet för Verkstadsteknisk Forskning.

duktion. Det enskilda företaget med sina intima kontakter med marknaden är det som är bäst ägnat att bedöma den lämpliga omfattningen och inriktningen av produktforskning.

Om man vill stärka sin forskningsberedskap, är det således inte möjligt att enbart se till den kollektiva forskningen och vad som där kan göras. Den kollektiva forskningen har sina speciella förutsättningar och är endast en del av de totala forskningsinsatserna.

Huvuddelen faller på företagen

Vad kan då göras för att stärka och stimulera forskningen vid enskilda företag? Det finns här olika möjligheter genom exempelvis ökad samverkan genom licensavtal med utländska koncerner. En intressant fråga är vad Staten kan göra för att förbättra den enskilda forskningens villkor.

Stödet bör enligt min mening i huvudsak ges en generell inriktning. I den diskussion som nu förs om formerna för ett sådant generellt stöd har bl.a. nämnts skattelättnader för medel som används för eller avsätts till forsknings- och utvecklingsverksamhet. Nybildade och starkt expanderande företag skulle emellertid inte kunna dra nytta härav. Man har därför även fört fram tanken på statliga kreditgarantier av kollektiv natur som skulle utnyttjas för långivning på marknadsmässig bas till enskilda företag som vill investera i ett forsknings- eller utvecklingsprojekt.

Till de generella formerna av statlig stimulans till industrin kan också höras utläggning på industrilaboratorier av större forsknings- och utvecklingsprojekt. Sådana beställningar har hittills till övervägande delen gällt militära ändamål.

Avslutningsvis kan framhållas, att den svenska verkstadsindustrin på sikt bör ha goda möjligheter att upprätthålla och även stärka sin position på världsmarknaden. Man kan emellertid inte bortse ifrån att vi idag fått betydande svårigheter inom verkstadsindustrin främst till följd av att kostnaderna stigit väsentligt kraftigare än intäkterna av försäljningen. Radikala besparingar är nödvändiga och därför är det angeläget, att man både från industrins och statens sida överväger, vad som kan och bör göras för att forskningen i vårt land skall kunna bedrivas under sådana former och i sådan omfattning att den svenska verkstadsindustrin även i framtiden kan hävda sig på världsmarknaden.

✱

Prof. Olov Svahn:

Verkstadsteknisk forskning — speciellt slipteknik

Verkstadsteknik är ett gängse begrepp för de arbetsprocesser med vilka man formar, sammanfogar, ytbehandlar, värmebehandlar och kontrollerar material vid tillverkning av olika slags produkter.

Sliptekniken avser en av verkstadens processer för att avverka material och ge arbetsstyckena form, dimension och ytor enligt de anvisningar, som konstruktören givit på ritningen. Slipningen är kanske den mest omfattande och mest variabla av alla verkstadsteknikens processer — tillika den mest svår-

överskådliga och för forskningen mest svårangripbara.

Flera av den tekniska forskningens grenar — så den verkstadstekniska — borde delas i tre:

1. Grundforskning, avseende materiens byggnad, matematikens lagar och problemlösningar osv. (universitet och liknande).
2. Fundamental tillämpad forskning, som avser frågorna "varför" och "huru" (Tekn. högskolor och motsvarande forskningsfält).
3. Målinriktad tillämpad forskning, som avser att ge riktlinjer för det praktiska handlandet (Forskningsinstitut, industrilaboratorier etc.).

Klyftan mellan praktikens utvecklingsarbete och den vetenskapliga forskningen har inom verkstadstekniken i decennier varit stor och är alltjämt delvis betydande. Verkstadsteknikerna har tvingats att empiriskt taga reda på vad som är rätt eller fel och vilka åtgärder, som kan vidtas för en effektivare, mera ekonomisk produktion.

Men det har varit en dyrbar och lång väg till framgångarna. Den har varit fylld av misräkningar och ibland en kamp mot konservatism och "övertro". Generationsväxlingens problem har varit talrika. En vetenskapligt saklig behandling av idéerna med omfattande information från centrala institutioner skulle ha sparat tid och kostnader och effektivt placerat metoderna, anpassade till sina reella möjligheter.

Verkstadsindustrin och den vetenskapliga forskningen närmar sig varandra. Industrins tekniska avancemang gör detta nödvändigt och forskarna på området har blivit mera industriellt medvetna. Inom den internationella sammanslutningen av verkstadstekniska forskare, C.I.R.P., diskuteras sedan ett par år "relationen industri—forskning", och åtgärder för ett närmande planeras. Tillkomsten av verkstadstekniska forskningsinstitut, PERA i England, TNO i Holland och IVF i Sverige m.fl., som bedriver tillämpad, starkt målinriktad forskning, betyder en kanalisering av vetenskapens resultat över till industrin.

Idag forskar man rörande slipning på många håll i vetenskapligt avancerad skala såväl på industrilaboratorier som på institut och högskolor över hela den industrialiserade världen.

Slipmaterialen och verktygen ger svårbe-mästrade problem, beroende på ett ovanligt stort antal resultaten påverkande faktorer och på att slipverktygen arbetar med ett extremt stort antal egg.

Den målinriktade forskningen avser att förbättra komponenterna, anpassa dem till olika krav och tillverka produkter med största möjliga likformighet i kvalitet.

Process- och metodforskningen söker dels att finna de fundamentala förklaringarna till olika slipresultat, dels att lämna anvisningar för utövning av slipning i praktiken.

Slipmaskinerna ägnas forskning dels för att anpassa dem till slipverktygens prestanda — en brist på samordning som idag delvis stop-

par ett effektivt tillvaratagande av möjliga prestanda —, dels för att kunna nå förbättrad bearbetning med avseende på produkternas ytor och dimensioner och dels slutligen för att utveckla automatiska styr- och kontrollmetoder. Man är t.ex. på väg att få maskinen att själv anpassa arbetsdata till den fortgående förändringen hos slipskivan. Vad framtidsutsikterna beträffar, så är det många faktorer som talar för att denna gren av den verkstads-tekniska forskningen är och kommer att vara i centrum för produktionstekniska intressen. Därför hälsas med största tillfredsställelse tillkomsten av en ny forskningsinstans för slipproblem.

Nya och svararbetade material utvecklas och de kräver slipning som arbetsoperation.

Grovavverkning genom slipning till låga kostnader utvecklas.

Kraven på ytfinhet och måttoleranser ökar och kan i många fall endast nås med slipoperationer. Andra skärande arbetsmetoder ersätts med billigare och effektivare processer, medan slipningen säkerligen får ökad betydelse och omfattning. Utvecklingen kräver forskning.

"Skärande eggar"— ny film från Slip-Naxos

Slipskivor och slipmaterial över huvud taget är precisionsverktyg, och det fordras ingående kunskaper om slipningens mekanism för att slipoperationen skall ge fullgott resultat till önskad ekonomi. Rätt utnyttjade slipskivor ger förbrukaren ett verktyg som starkt konkurrerar med övrig utrustning inom familjen för skärande bearbetning.

För att höja kunskapsnivån om slipning hos bl.a. fackfolk inom industrin och kanske yrkesskolor har Slip-Naxos låtit producera en film om slipning i teori och praktik, vars titel är "Skärande eggar". Som manusförfattare står bl.a. överingenjör Bertil Riggvall och försäljningschef Yngve Carlén, båda på Slip-Naxos.

Filmen, som är i färg och har en speltid på 28 minuter, premiärvisades vid invigningen av Slip-tekniska Forskningslaboratoriet. Förutom på svenska finns åtta språkversioner

tillgängliga, nämligen engelska, tyska, franska, spanska, italienska, danska, norska och finska.

Slip-Naxos på Stockholms Tekn. Mässa

Temat för årets mässa var Verktygsmaskiner och Elektronik. Mässan hade lockat 1 614 utställare från 28 länder. Slip-Naxos' deltagande på denna mässa får ses som ett led i introduktionen av bolagets diamantslipprodukter. I montern slipes hårdmetall med diamant i Slip-Naxos' planslipmaskin PMS 400. Förutom diamantslipprodukterna presenterades även det övriga tillverkningsprogrammet. Monterbesökaren fick även tillfälle att följa med på en rundvandring i fabriken i Västervik genom att se filmen "Hårt mot hårt", som visades i en speciellt uppbyggd box.

Intresset för Slip-Naxos' produkter var mycket stort, och tiotals var montern helt fylld av vetgiriga mässbesökare. Slip-Naxos representerades på mässan av försäljarna Sigurd Antonsson och Gunnar Björkman samt sliparen Karl-Erik Axelsson.

I slip-tekniska forskningslaboratoriets maskinhall vid Slip-Naxos i Västervik finns samtliga typer av de i industrin förekommande slipmaskinerna för forskning och praktisk utprovning av slipprodukter

Expertkonferens om slipning på Slip-Naxos

Slip-Naxos' nya och välutrustade föreläsnings- och undervisningslokal i Sliptekniska Forskningslaboratoriet fick sitt elddop torsdagen den 29 och fredagen den 30 september. Slipningskommittén inom Sveriges Mekanförbunds verkstadsavdelning hade nämligen förlagt sin första expertkonferens i egen regi till Västervik och Slip-Naxos.

Konferensens huvudsyfte var att redovisa och behandla ett stort kommittéarbete rörande produktionsslipning. Många experter hade mött upp, och det hölls flera intressanta föredrag under de två konferensdagarna. Så talade t.ex. dr. R Snoyes från Belgien över ämnet "Vibrationer i slipmaskiner", och professor B Colding från Tekniska Högskolan i Stockholm höll ett anförande om bestämning av avslitningskurvan vid slipning.

I samband med konferensen gavs deltagarna tillfälle att närmare studera det nya laboratoriet.

H/S

Slipkommitténs ordförande, övering. Bertil Rigvall, t.h., i diskussion med dr. B Snoyes, Instituut voor Werktuigkunde, Heverke, Belgien, i mitten, samt chefen för verkstadsavdelningen på Sveriges Mekanförbund, övering. Harald Steen.

Slip-Naxos' monter på Stockholms Tekniska Mässa

Jorden runt med Höganäs-plattor

För att introducera Höganäs keramiska plattor hos arkitekter och byggfolk i Australien och marknader i Mellersta och Bortre Orienten startade serviceingenjör Bo Lundahl i våras en sex veckors resa, under vilken han avverkade tolv länder på fyra kontinenter. Resan bedömes ge goda resultat på litet längre sikt. Av efterföljande skildring, där av sekretesskäl den affärsmässiga delen är utelämnad, framgår, att en aldrig så välplanerad resa av denna art kan bjuda på många oväntade och påfrestande situationer.

Genom den snabba utveckling som passagerarflyget genomgått under de senaste åren, har länder och platser vilka tidigare betraktats som mer eller mindre omöjliga att besöka blivit tillgängliga både som semester mål och för affärsresor. Ingen i vårt land betraktar knappast längre en semesterresa till något av medelhavsländerna som en helt ouppnåelig dröm, vilket det ju för de flesta var för endast ett tiotal år sedan.

På samma sätt har för exportindustrin öppnats möjligheter att besöka och personligen bearbeta marknader, vilka man tidigare på

grund av alltför tidskrävande och besvärliga resor fick nå huvudsakligen per korrespondens. Samtidigt har för de flesta industrier de senaste årens rationaliseringar inneburit mer koncentrerade tillverkningsprogram och större serier, vilket är en av anledningarna till att många idag måste söka sig till nya marknader för att avsäta den ökade produktionen.

Vårt företags olika produkter är sedan många år kända över stora delar av världen, men någon reguljär försäljning av de keramiska produkterna har hittills inte förekommit till marknader utanför Europa.

Sydney Opera-House förnämsta referens för Höganäs-plattor

Den mest omtalade leveransen utanför Europa är leveransen av keramiska plattor till skaltaken för Sydney Opera-House, som ritats av den nu berömda danske arkitekten Jörn Utzon. När det om något år står färdigt, kommer det att vara Höganäs förnämsta referens i vad det gäller plattor. Då samtidigt ett stort intresse för våra glaserade och oglaserade plattor hade konstaterats hos arkitekter och byggfolk i Australien, beslöts att under-teknad i våras skulle besöka Australien och

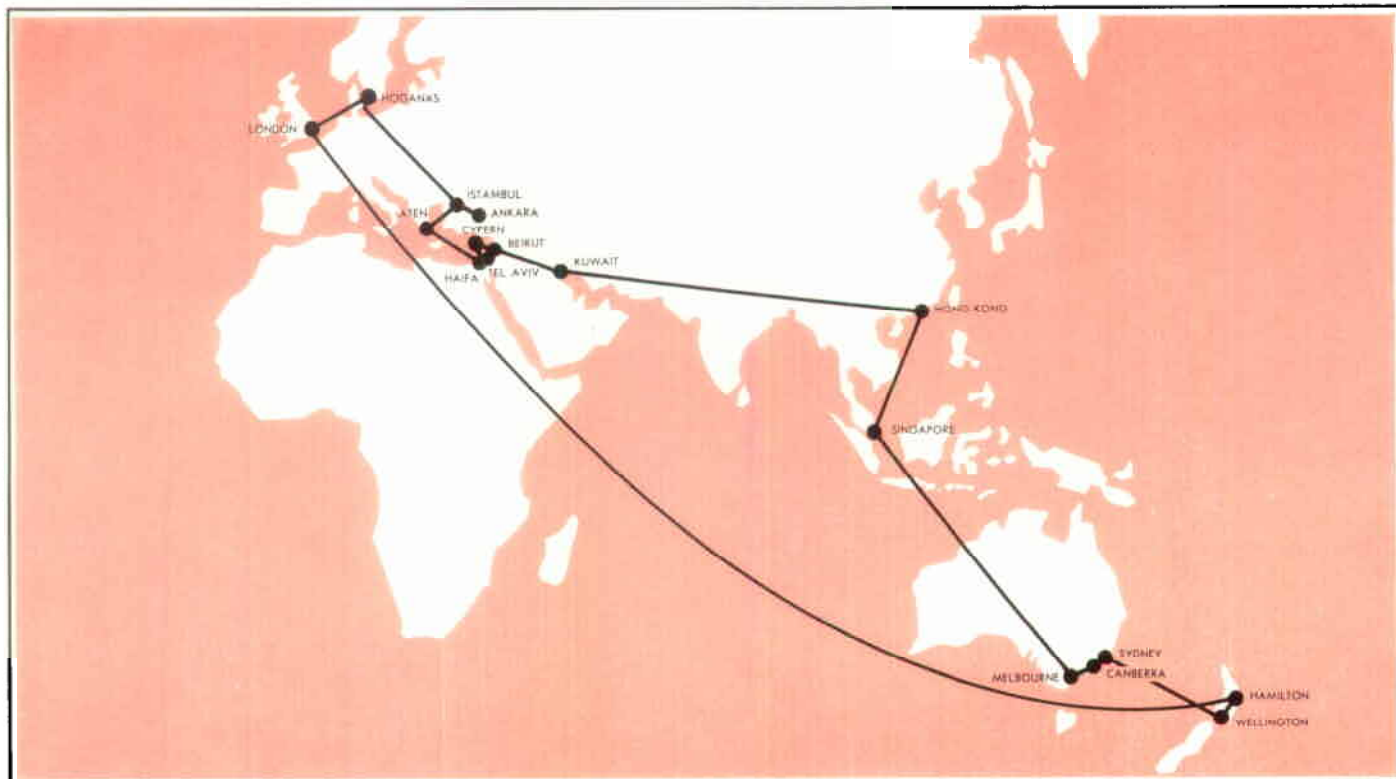
andra marknader i Mellersta och Bortre Orienten för att personligen introducera våra keramiska material på dessa marknader, vilka nu står i början av en planmässig industriell utveckling.

Jag skall här nedan försöka att sammanfatta några av de svårigheter, som en resa i dessa för oss så främmande länder innebär, samt även ge några glimtar från de intressanta länder resan omfattade utan att dock göra anspråk på att vara någon Sten Bergman.

Redan under de första utkasten till resplan fann jag vilka svårigheter det innebär att planera en resa som omfattar kontinenter, om man vill utnyttja tiden på ett effektivt sätt. Jag skall inte uppehålla mig vid de tusen sorger och bedrövelser som föregick det färdiga resprogrammet, men jag vill ge rådet till den som eventuellt skall göra en liknande tripp: tro inte att problem, som verkar svåra att lösa hemma vid skrivbordet, är lättare att lösa på platsen, utan planera allting så noga som det någonsin går och ha också alternativ med redan vid planeringen.

Den definitiva resrouten blev följande: London — Hamilton, Nya Zeeland — Wellington, Nya Zeeland — Sydney, Canberra, Melbourne, Australien — Singapore — Hong

Resrouten från Sverige till "moffotingen" Nya Zeeland och åter berörde fyra världsdelar

Kong — Kuwait — Beirut, Libanon — Cypern — Tel Aviv — Haifa, Israel — Aten — Istanbul — Ankara.

Första färdproblemet i Christinelundsbacken

Avresan från Höganäs skedde den 14 april, dvs. den dag i våras, då vintern gjorde en ny framstöt och nästan femtio centimeter snö föll under natten. Genom detta fula spratt från vädergudarna höll hela resan på att sluta redan i Christinelundsbacken någon mil norr om Hälsingborg, där flera bilar stod kors och tvärs över vägen och snarare halkade bakåt än rörde sig framåt. Genom skicklighet från chaufförens sida och med bistånd från hjälpsamma medtrafikanter kunde dock detta försåtliga hinder för vilket inget utrymme lämnats i programmet övervinnas. Jag anlände sålunda till Kastrup, för att där få beskedet att planet till London var avlyst och att förmodligen inga andra plan heller skulle lämna Kastrup den dagen. Lyckligtvis skulle planet till Sydney inte lämna London förrän på eftermiddagen nästa dag, men innan dess skulle en fasad i Southend ca 60 kilometer från London besiktigas och rapport avges till Höganäs.

Nya Zeeland "moffoting"

Det var med en viss tillfredsställelse jag överlämnade min biljett, vilken var i det närmaste två meter lång, till den tjänsteman, som med ständiga beklaganden skickade hem

passagerare efterhand som de olika flygbolagen inställde sina flygningar för dagen. Jag meddelade honom att jag väntade mig att vara bokad på första bästa plan som överhuvudtaget lämnade flygplatsen den dagen. Han såg först mycket frågande ut och kliade sig betänksamt i huvudet, då jag meddelade honom, att det spelade ingen roll om jag flög åt norr, söder, öster eller väster eftersom det var precis lika långt till min destination alla vägarna, då Nya Zeeland är vår exakta antipod, "moffoting".

Efter att under dagen ha varit bokad på maskiner med destinationer såsom Hamburg, Genève, Los Angeles och Amsterdam kom jag slutligen med ett plan till Amsterdam och anlände till London vid niotiden på kvällen efter att ha startat i Höganäs redan före klockan sex på morgonen.

Efter den planerade utvecklingen till Southend kunde jag så gå ombord på den maskin, som endast med korta mellanlandningar för tankning och byte av besättningar skulle föra mig över tre kontinenter samt angöra ytterligare en, dvs. förutom att vi passerade över Europa, Asien och Australien, så gjordes mellanlandning i Kairo i Afrika.

De transoceana flygplanen är mycket komfortabla i jämförelse med de mindre maskiner, som vanligen användes för kortare flygningar. Allteftersom timmarna gick och jag upptäckte hur långsamt vi trots den höga hastigheten förflyttade oss över världskartan insåg jag emellertid, att jag skulle vara åtskilligt trött och stel innan jag efter ca 30 timmars flygning var framme i Sydney, där jag skulle byta plan för att komma till Nya Zeeland, som var första destination.

Första mellanlandningen gjordes i Rom, och därefter angjordes Kairo — Karachi (Pakistan) — Colombo (Ceylon) — Kuala Lumpur (Malaysia) — Singapore — Perth (Australien) och slutligen Sydney. Eftersom jag var den enda passagerare, som skulle flyga hela sträckan från London till Sydney utan uppehåll, hade man ordnat så att jag fick disponera två platser mellan Kairo och Colombo så att jag kunde få ett par timmars sömn under den natt, som f.ö. på grund av att klockan ständigt flyttades blev bara två timmar.

Upplevde fyra årstider under knappa två dagar

Upphållen under mellanlandningarna varade ca 45 minuter, och man kunde då lämna maskinen och sträcka på benen och även hinna med att skriva ett vykort hem. Tyvärr är det ingen större skillnad på en flygplats och en annan, och det lilla man ser ger ingen bild av landet och livet utanför, men något som man genast reagerar för är temperaturskillnaderna. Från det nollgradiga och vintriga London förnams vår i Rom, sommar i Kairo, värmebölja i Karachi, drivhusvärme i Colombo och våtvärmande omslag i Kuala Lumpur. Sedan blev det höst i Sydney och åter vinter,

visserligen mycket mild sådan, i Wellington. Det är inte utan att man känner sig åtskilligt omtumlad efter att ha upplevt fyra årstider under knappa två dagar.

Mitt bagage på villovägar

Efter att ha bytt flygplan i Sydney och därefter i Wellington var jag så framme i Hamilton efter en resa som i ett sträck varat i 43 timmar. Klockan var nästan halv elva på kvällen, och redan klockan nio på morgonen skulle jag infinna mig till ett sammanträde på Ministry of Works, varför jag var angelägen att komma i säng så snart som möjligt. Då jag skulle hämta ut mitt bagage, som jag inte sett sedan jag lämnade in det i London, visade det sig att det inte fanns med planet. En kontroll per telex med Wellington och Sydney bekräftade, att det fortfarande fanns kvar i Sydney. Man lovade emellertid att ombesörja att det sändes vidare med första lägenhet. Det var dock en klen tröst för den som inte varit ur kläderna på mer än femtio timmar och inte ens hade en pyjamas att byta till.

Nya Zeeland kallas ofta för de heta källornas ö, och mitt ärende förde mig till den plats som är mest känd för sina heta källor och gejsrar, nämligen Rotorua. Det landskap som jag kommit till påminde mycket om det som vi är vana vid i Nord-Europa. På grund av att klimatet på Nya Zeeland är mildare och nederbörden mera gynnsamt fördelad över året är det dock mycket grönnare och frodigare här. Om inte Irland redan lagt beslag på namnet Den Gröna Ön, skulle detta namn ha kunnat givas åt Nya Zeeland.

Heta källor ger centralvärme

Huvudnäringen är jordbruk och kanske framförallt boskapskötsel, och de trakter jag besökte var kända för uppfödning av kapplopningshästar. Med tanke på att Nya Zeeland ligger så långt ifrån Europa och vi i allmänhet känner till så lite om landet, hade jag väntat mig ett långt mera exotiskt landskap. Det var därför med en viss besvikelse jag kunde konstatera, att allting här var mera engelskt än till och med i England. Det finns dock exotiska inslag, och för dessa svarar landets urbefolkning maoris, som är av polynesiskt ursprung. Jag hade tillfälle att besöka en maori-by i närheten av Rotorua, vilket för övrigt är ett maori-namn, och där stifta bekantskap med de fantastiska träskulpturer, för vilka maoris framför allt är bekanta. Dessa skulpturer påminner om Påsköns Aku-Aku-skulpturer och målas med en röd färg, som liknar vår Falu rödfärg. Än i dag är maoris verksamma som träsnidare, och även i moderna betonghus kunde man finna snidade pelare och paneler, som vittnar om att den gamla maorikulturen accepteras och föres vidare i modern tid. I hela distriktet runt Rotorua finns det varma källor och verksamma gejsrar. Det berättades att man kunde instal-

Klocktorn i Rotorua i Nya Zeeland till minne av Tara-kai-ahi

lera centralvärme i husen genom att endast slå ned ett rör i marken och på så vis få nästan kokande vatten i ledningen!

Överstänkt av stinkande sulfid i en massafabrik

Tyvärr varade mitt besök endast tre dagar i detta intressanta och för en europé så föga främmande land, men då samtidigt mitt bagage aldrig kom fram trots dagliga försäkringar, hade jag dock anledning att vara tack-sam för att det inte blev längre. Vid ett besök på en massafabrik sista dagen blev jag nämligen genom en olyckshändelse överstänkt med stinkande sulfidmassa. Om jag tidigare hade varit fint sagt irriterad över att inte ha något att byta med, så kom nu denna händelse mitt tålamod med försumliga flygbolag att helt taga slut, och jag köpte det ombyte jag så väl behövde och överlät räkningen på flygbolaget. På återresan till Sydney kunde jag sedan plocka upp mitt bagage, vilket då efter en felsändning hade varit i Auckland och vänt.

Mitt besök i Australien omfattade tio dagar vilka helt gick åt för kontakter med arkitekter och byggmaterialhandlare i Sydney samt Melbourne och Canberra. Australiensarna är mycket lätta att få kontakt med, och överallt bemöttes jag med en värme och okonventionell vänlighet, som gjorde det både lätt och angenämt att arbeta där.

Landet har praktiskt taget alla naturtillgångar i riklig mängd, men endast en liten del är ännu utnyttjad. Med tanke på att landets yta är ca 17 gånger Sveriges och invånar-

antalet endast med 50 % överstiger Sveriges, är det fortfarande i större utsträckning än någon annan kontinent de stora möjligheternas land. Om jag skulle emigrera till något land skulle jag utan att tveka välja Australien.

Från Australien skulle resan enligt planerna gå till Singapore, men före avresan fick jag ett telegram från Höganäs som meddelade, att jag skulle träffa en man i Kuala Lumpur i Malaysia. Enligt telegrammet var plats redan bokad från Singapore, så det var bara att fortsätta därifrån till Kuala Lumpur, som ligger ca 500 kilometer norrut. Före avresan från Sydney ville jag emellertid kontrollera att bokning verkligen fanns, och det visade sig då att så inte var fallet.

På "personjakt" i Kuala Lumpur

Denna detalj var dock lätt avklarad, och så var jag på nytt på väg till de tropiska platser som jag passerat på vägen ut. Vid mellanlandningen i Singapore kontrollerade jag på nytt om det fanns någon bokning vidare till Kuala Lumpur, men den enda bokning man hade för mig var mitt rum på Raffles Hotel, vilket jag då samtidigt kunde ändra. Jag anlände till Kuala Lumpur klockan 11 på kvällen i ett imponerande tropiskt åskväder med ljungande blixar och störtregn, som jag aldrig sett maken till. Enligt telegrammet skulle jag här mötas av en Mr. Hamilton, och jag spanade förgäves bland kineser och malayer efter någon som såg ut som han väntade mig. Efter att ha väntat tills det var praktiskt taget tomt i ankomsthallen, bad jag en av de mycket söta kinesiska värdinnorna att efter-

lysa Mr. Hamilton i högtalarna men utan resultat. Här stod jag så mitt i natten på en tropisk flygplats och började tvivla på att jag överhuvudtaget hade kommit till rätt plats. Ingenting hade ju hittills överensstämmt med det telegram som jag fått. Så sent som det nu var fanns endast en sak att göra, nämligen att skaffa ett hotellrum och låta efterforskningarna efter Mr. Hamilton vänta tills nästa dag. Jag frågade samma värdinna om vilka hotell som fanns och stod så inför frågan, om jag skulle välja det bästa och dyraste eller det näst bästa och betydligt billigare. Efter någon tvekan fastnade jag för det sistnämnda alternativet, och då jag kom fram och skulle skriva in mig visade det sig, att man hade ett rum reserverat för mig, och knappast var formaliteterna avklarade förrän också Mr. Hamilton dök upp! Redan på kvällen nästa dag, vilket för övrigt var den 1 maj, reste jag tillbaka till Singapore.

Jag har redan tidigare beskrivit temperaturen i Singapore som ett våtvärmande omslag, och någon bättre beskrivning tror jag inte jag kan finna. Luftfuktigheten är så hög att man många gånger inte vet om det regnar eller inte, och samtidigt håller sig temperaturen mellan 25 och 40°C. Trots att värmen var tryckande fann jag den inte direkt obehaglig eller svår att uthärda, kanske beroende på att jag normalt är mycket frusen av mig. Någon tropikutrustning ingick inte i mitt bagage, men bomullsskjorta och ett par lätta byxor visade sig vara lika bra, och kavajen kunde man bära på armen när man var ute.

Redan en så pass liten ansträngning som att bära på portföljen, vilken visserligen innehöll tunga prover och broschyrer, var emellertid tillräcklig för att åstadkomma en svettning liknande den i en bastu. Mycket snart kom jag underfund med att bästa fortskaffningsmedlet var trishan, vilket är en cykelkärra med ett säte för passageraren under en sufflett. Trishan var nämligen luftigare än taxibilarna, vilkas galonklädsel var brännande het och kom kläderna att klibba på kroppen, så snart man kom i kontakt med den.

Byggnadsställningar av bambu påstods säkrare än av stål

75 % av befolkningen i Singapore är kineser, och de flesta personer som jag kom i kontakt med under mina besök var mycket sympatiska och kultiverade kineser. Den moderna arkitekturen var mycket imponerande och standarden betydligt högre än vad jag väntat mig att finna. Det som mest imponerade var dock de byggnadsställningar, som helt bestod av bambustänger sammanfogade med rottingband. Jag såg en sådan ställning som gick upp till 20 våningars höjd, och så bräcklig som den såg ut skulle jag aldrig för mitt liv vågat klättra upp på den. Man sade mig emellertid att dessa ställningar på grund av bambuns seghet var betydligt säkrare än motsvarande ställning i stål!

Från Singapore gick resan till Hongkong,

Kineser i sina sampaner utanför Aberdeens fiskeläge

detta fantastiska handelscentrum som ligger alldeles inpå Kommunistkina. Efter fyra dagars intressant arbete här vände jag åter i riktning mot Europa. Mitt mål var nu Kuwait.

Oasen endast en hägring

Vi har i romaner och filmer fått så romantiska beskrivningar av Mellersta Österns shejkdömen, att verkligheten närmast kom som en chock. Jag anlände klockan 1 på natten, och mitt hotell bar det lockande namnet Golden Beach Hotel, vilket jag i min fantasi sett som en grön oas på stranden av Persiska Viken. Visserligen låg det alldeles vid stranden av Persiska Viken, men någon oas var det förvisso inte och det gula vatten som skvalpade upp på stranden motsvarade på intet vis min romantiska föreställning av Persiska Viken.

Hotellrummet, vilket för övrigt var ett av de dyrare under resan, var mycket litet och saknade fönster, så när som på en liten glugg uppe vid taket som släppte in lukten av getter, vilkas bråkande tillsammans med några tuppars galande väckte mig redan klockan tre på morgonen. Bortsett från att Kuwait inte är något lämpligt mål för en turistresa, så är det vår största marknad i Mellersta Östern för keramiska plattor. Man kan inte annat än imponeras av de ansträngningar som göres för att med de rikedomar som oljan tillför landet bryta öknens grepp om landet och förvandla den torra sanden till lummiga parker och vackra trädgårdar. Något vatten finns inte, och praktiskt taget allt vatten kommer från destillationsanläggningar, som kan hållas igång så länge det finns olja och inkomster från oljan.

Undgick två dagars sandstorm

Enligt planerna skulle jag stanna två dagar i Kuwait, men redan efter en dag i den stekande hetten och den ständigt yrande sanden, vilken gjorde att himmel, mark och hav hade samma grågul färg, hade jag fått nog och nästan flydde till Libanon, som var min nästa anhalt. Jag fick också efteråt bekräftat, att jag kommit iväg just i rätt tid för att undgå en sandstorm, som varade i nästan två dagar och helt lamslog alla kommunikationer. I Beirut fann jag den oas som jag väntat mig finna i Kuwait, och detta är verkligen en plats för drömsemester. Men däremot är det mycket svårt att arbeta här och att få något ut av de ansträngningar som man gör. Jag skall berätta en episod från mitt arbete för att genom denna visa vilka svårigheter man ställs inför.

Då jag planerade min resa gick jag noga igenom de kontakter vi haft med olika företag under årens lopp, och i Beirut hade jag adressen till två företag, till vilka vi i olika omgångar offererat diverse material. Före avresan hade jag på samma sätt som i de övriga länderna tillskrivit dessa kontakter och in-

Byggnadsfasad i Kuwait klädd med Höganäs-plattor

formerat dem om mitt besök och även noga angivit när jag räknade med att besöka dem. På dessa brev hade jag dock inte fått något svar vad beträffar firmorna i Beirut, men detta hindrade ju inte att jag sökte upp dem under mitt besök. Jag bad därför mitt hotell att ringa upp firmorna, men man meddelade då att ingen av dessa firmor fanns upptagna i katalogen, men att detta inte innebar att de saknade telefon, eftersom det var vanligt att telefonkatalogen saknade uppgifter.

Med tur kan man finna nålen i en höstack

Jag talade vid ett besök hos den svenska handelssekreteraren i Beirut, Olof Halvarsson, om mina problem, och han lovade att genom handelskammaren skaffa uppgifter om de båda företagen. Handelskammaren meddelade, att man inte någonstans kunde finna uppgifter om de företag som det var frågan om, och man hade också kontrollerat den ena adressen, vilken var mycket välkänd, och där kände man inte till någon firma med det angivna namnet. Det var således inte mycket annat att göra än att stryka dessa båda firmor från programmet. Jag beslöt dock att själv försöka finna den ena firmen, vilken hette Contrad, och vars adress angivits till Abdul Azzis Street 55, Beirut. På samma sätt som Handelskammaren tidigare konstaterat att den andra firmen inte fanns på angiven adress, så var firma Contrad helt okänd här. Jag fick tydligen ge upp och gick tillbaka i riktning mot hotellet. Plötsligt fick jag syn på en skylt med namnet Contrading, och jag tänkte att här har jag kanske funnit firmen. En förfrågan gav emellertid negativt resultat. När jag köpte cigaretter av en gatuförsäljare

intill det hus där jag just förhört mig, fick jag ingivelsen att fråga även denne försäljare, och jag visade honom en kopia av Contrads brev. Han skakade på huvudet men sade att jag ju kunde fråga hos portvakten i huset bredvid, vilket jag också gjorde, när jag efter mycket letande slutligen hittade honom. Han kliade sig betänksamt i huvudet och sade att det fanns ingen i det huset med det namnet, men han bad mig följa med ut på gatan. Efter att ha gått ett halvt kvarter gick han in i en mattaffär och sade något på arabiska till innehavaren. Denne pekade på en man som satt längre in i affären och drack kaffe. Till min stora förvåning visade det sig vara just den man jag sökte. Jag hade med stor tur lyckats finna nålen i höstacken.

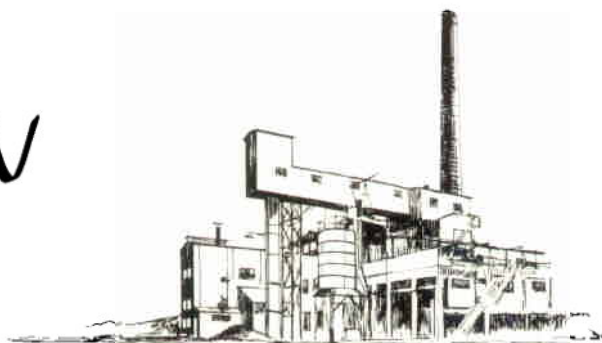
Mr. Raad som mannen hette hade flyttat till Nigeria, där han nu drev firman Contrad, och var endast i Beirut för att avveckla vissa affärer. Han var mycket imponerad över att jag lyckats finna honom och var mycket vänlig och hjälpte mig att komma i kontakt med olika firmor som handlade med plattor och andra byggmaterial.

Jag tror att denna episod kan vara en lämplig avslutning till denna något summariska skildring, men jag hoppas dock att det har framgått vilka svårigheter och omställningar man ställs inför under en resa, som när den endast framgår av en resplan tycks vara en semester som man har all anledning att avundas.

Efter att ha avverkat 12 länder under 6 veckor återvände jag så från Istanbul till Köpenhamn. Utan att jag hade varit sjuk eller dålig någon gång under resan kom sedan reaktionen, och hela den första månaden hemma ramlade jag i säng redan klockan åtta varje kväll.

Bo Lundahl

Avgasat i Bjuv

Semestern i år inledde en ny epok vid Bjuvsverken: de sista gaseldade tunnelugnar-
na ombyggdes för oljeeldning. Stora tank-
bilar kör nu så gott som i skytteltrafik och
fyller 7 oljetankar på vardera 85 000 liter.
Cirka 20 000 liter går åt per dygn för att
hålla 5 tunnelugnar varma. Oljeeldningen
regleras av ytterst fina instrument, och dessa
fordrar mycket noggrann tillsyn av brännar-
personalen. Men sådan är den moderna indu-
strin. Den kräver kunnskap och påpasslighet
i utbyte mot det forna slitet. En liten kort-
fattad historik över föregångarna till olje-
eldningen kan kanske vara av intresse för den
oinitierade.

Hellern var en äldre typ av gasgenerator,
som var murad av tegel och som matades och
slaggades helt för hand. Askan transporterades
i tippvagnar på vingliga spår ut till en
avstjäpningsplats, där vem som helst fick
hämta den. Arbetet var allt annat än lätt och
utfördes intill slutet av tjugotalet av äldre

arbetare, som inte längre orkade med det än-
nu tyngre ackordsarbetet.

Så kom då den första Poettern, en jättestor
plåtbuk med foder av eldfast tegel. Även den
sköttes till att börja med åtminstone delvis
för hand, dock med automatisk slagning.
Mekaniseringen fortsatte emellertid efter
hand, och småningom stod 8 Poettrar i rad
och de gamla Hellrarna revs.

Arbetet var kontinuerligt, 12 timmars skift
och 24 timmars s.k. långskift vid veckohel-
gerna. Men det blev kortare och kortare ar-
betstid, f.n. 42 timmar per vecka, och arbetet
mekaniserades mer och mer.

Men jobbet var mycket smutsigt, ofta ner-
vöst och till och med riskabelt. En gasexplo-
sion inträffade då och då, varvid ett över-
föringsrör, kallat "has", flög i luften och
krävde ett snabbt ingripande av personalen.
Det var kraftiga smällar ibland. Bjuvsborna
såg en gång hur en sådan has flög 50 meter
upp i luften. En has väger väl en 50 kg.

Men när allt var lugnt och Poettrarna var
mättade med kol, kunde personalen ta sig en
behövlig paus i ett litet kyffe strax intill. Vid
en smörgås och en kopp kaffe kunde de disku-
tera sina problem och berätta mustiga histo-
rier och upplevelser, som kommer att gå till
eftervärlden. En smula romantik i en smutsig
vrå av en stor och modern industri.

Ja, så står 8 sotiga gasgeneratorer tysta och
kalla. Avkylningsvattnet är kvar och har re-
dan en grönaktig färgton. Anläggningen syns
öde och övergiven. Besättningen har kasserat
sina nersölade kläder och sysslar med annat.
Ett smutsigt och påfrestande jobb är slut. Det
slutade den 7 juli kl 4 på morgonen, och vi
vågar inte tänka på vad som skulle hända,
om Poettrarna behövde tändas igen.

*Snart är det väl bara ett uråldrigt skämt
att gno så att lederna knakar.*

*Nej mänskan är till för att sitta bekvämt
och trycka på knappar och spakar.*

Evald Johansson

KÄNN DIN BYGD – motto för populärt bilrally

Tjänstemannaföreningens vid Höganäsbo-
laget årligen återkommande familjerally har
blivit ett populärt arrangemang. I årets rally
den 16 oktober startade 40 ekipage.

Rallyt, som går under mottot "känn din
bygd", är främst avsett att under en biltur i
nordväst-Skåne ge deltagarna en närmare
kontakt med den ur natur- och kultursyn-
punkt högtintressanta bygden.

Frågorna som skall besvaras är besvärliga,
men alla hjälpmedel är tillåtna. Det var så-
lunda åtskilliga ordsbor som tillfrågades om
sådana uppgifter som volymen i Bjuvs vatten-
torn, hur högt Mjöhults station ligger över
havet, var minnesstenen över koleraoffren i
Kullabygden på 1710-talet är uppställd m.m.

Rallydeltagarna genomförde tävlingen med
gott humör, och tävlingsledaren kapten Rolf
Julin och hans medhjälpare fick högt betyg
för de goda arrangemangen.

Prisutdelningen ägde rum senare på sön-
dagskvällen vid en trivsamt sammankomst på
Bruksgården.

Segraren i höganästjänstemännens familje-
rally ing. Bertil Fack flankerad av tävlings-
ledaren kapten Rolf Julin, t.v., och tjänste-
mannaföreningens ordf. redaktör Arne
Sæby-Olsson.

Prislista:

1) Bertil Fack, 2) Bernt Ottinger, 3) Gustav
Eriksson, 4) Tommy Bergdahl, 5) Ulf Hans-
son, 6) Bertil Liljegren, 7) Krister Söderman,
8) Karl-Erik Bengtsson, 9) Tom Andersson,

10) Sven Hedén, 11) Helge Elmgren, 12) Nor-
man Olsson, 13) Sven Lundgren, 14) Maja
Sjöquist, 15) Olle Johansson.

I den speciella barntävlingen segrade Eva
och Stefan Braun.

Skrombergaverkens industribrandkår har upphört efter 65 års verksamhet

Vid senaste halvårsskiftet upphörde Skrombergaverkens industribrandkår. I fortsättningen kommer kommunens brandkår att svara för skyddet mot "den röde hanen" med hjälp av en släckningsgrupp vid verket. Före industribrandchefen, förman Einar Andersson, ger några kommentarer.

— Industribrandkåren startade för 65 år sedan. Då hade man en ångmaskindriven brand-spruta. Den drogs av eldiga hästar, som hämtades på den närbelägna Skromberga gård. Tillkomsten av en brandbil i slutet av 1930-talet innebar helt naturligt snabbare utryckningar.

Den brandordning, som nu trätt i kraft, har många fördelar framför den gamla. Det är ju de första minuterna vid ett eldsvådetillbud

som kan bli avgörande för hela släckningsarbetet. En eldsläckningsgrupp i fabriken, uttagen bland brandmännen i industribrandkåren, får nu fram vatten för eldsläckning på ett mycket tidigare stadium. Nu behöver inte heller manskapet bege sig till brandstationen för personlig utrustning. Denna finns numera på arbetsplatsen. I alla fabriker finns brandposter utsatta, vid de oljeeldade ugnarna pulveraggregat.

Vår industribrandkår har inrymt många trotjänare både som anställda vid företaget och som brandmän. Tiotalet av dem har arbetat ett kvartsekel eller mera vid Skrombergaverken. Till tjänsten äldste brandman är klinkersorterare Nils Persson, som stått på vakt mot "den röde hanen" i 32 år. Närmast kommer chaufför Alve Karlsson med 25, handsprutare Gösta Larsson med 23 samt mu-

rarehantlangare Knut Guldstrand och jag själv med 21 tjänsteår i industribrandkåren.

Som "pensionerad" industribrandchef vill jag begagna tillfället tacka mina kamrater i brandkåren för ett gott samarbete, bl.a. då det gällt att förbereda oss för uppgiften. □

De sista brandmännen i den nedlagda industribrandkåren vid Skrombergaverken. Fr.v. 1:a raden: förman Einar Andersson, förman Bertil Persson, glasyrbandsskötare Allan Sandberg, klinkersorterare Cato Hansson, Nils Persson och Ture Kristoffersson. 2:dra raden: chaufför Alve Karlsson, murarehantlangare Knut Guldstrand, förman Åke Åkeson, maskinreparatör Erik Larsson, klinkersorterare Bernt Nilsson, truckförare Hans Larsson, reparatör Bertil Kristoffersson och handsprutare Gösta Larsson.

Datamaskin beräknar ELNÄT

På företagsnämnden och annorstädes har i redogörelser för Nordv. Skånes Kraft AB:s verksamhet ofta förekommit ordet nätmodell. Vi har bitt överingenjör Lennart Hardenby, som är chef för detta dotterföretag, att informera lite närmare om detta begrepp.

Att planera ett elnät var tidigare ett tidsödande arbete. På grundval av många och noggranna beräkningar växte en preliminär nätplan fram, vilken i sin tur blev föremål för en hel rad kontrollberäkningar. Nätet skall inte bara räkna till, det skall också tåla att växa i. Men kostnaderna måste begränsas, varför nätet heller inte får dimensioneras för kraftigt. Säkerhet, styvhet m.m. är andra synpunkter att beakta. Det preliminära nätet måste ofta underkastas många och tidsödande omräkningar, innan den slutgiltiga planen kunde godkännas.

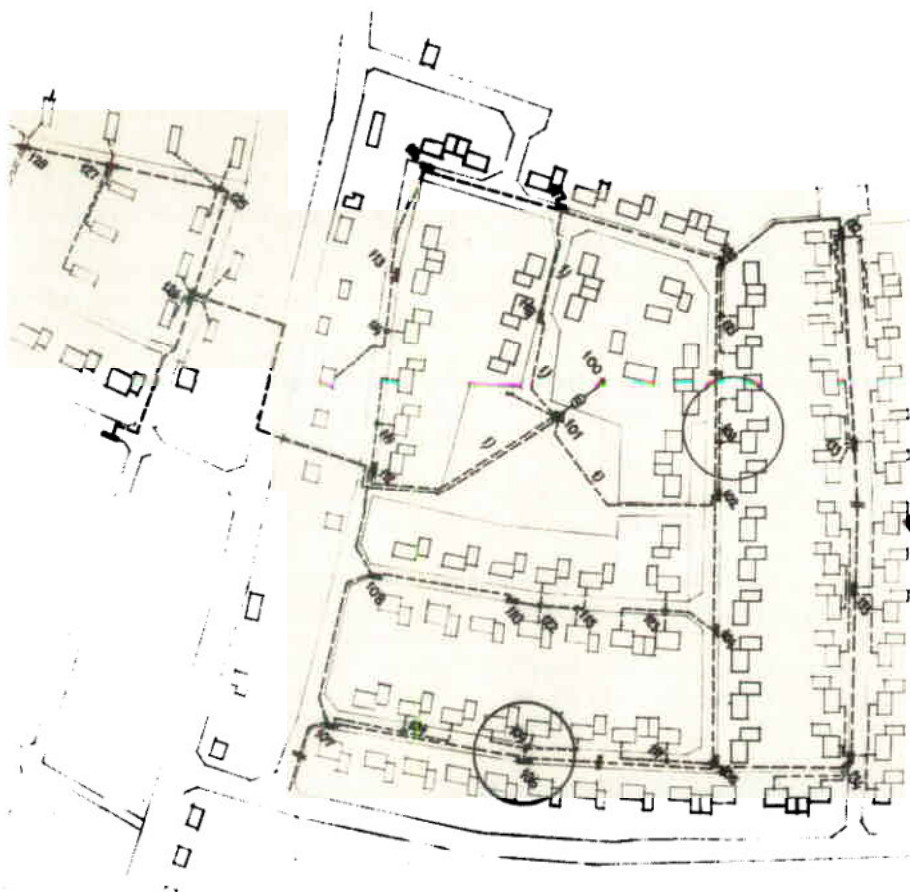
Den moderna databehandlingstekniken har förvandlat allt detta beräknande till relativt enkla operationer för nätprojektören. Hans uppgift är att skaffa fram grunddata att mata datamaskinen med som exempelvis belastningsunderlaget i kWh eller kW, angivande av impedanserna (växelströmsmotståndet) eller alternativt längd och area på de i nätet ingående ledningarna samt transformatordata. Dessa utgångsdata inpassas i det dataprogram, som gör att datamaskinen på några minuter utför nätberäkningen.

Vilka värden är det då som nätplaneraren vill erhålla från maskinen? Absolut nödvändiga datasvar är storleken av spänningsfall och kortslutningsströmmar, tillåtna säkringar med hänsyn till kortslutning och belastning samt belastningar för olika punkter i nätet. Vidare är givetvis uppgift på ekonomisk koppararea i mm² mer än intressant. Denna senare uppgift är en kontroll på att dimensioneringen av nätet varken är för grov eller för klen och alltså ger den bästa förräntningen av insatt kapital vid rådande krafttaxor.

Det kan även tänkas att man önskar veta hur nätet uppför sig, då t.ex. vissa vitala delar sätts ur funktion t.ex. vid bortfall av en utmatande ledning eller av en transformator-enhet.

Visar det sig nu att vissa erhållna värden inte uppfyller ställda villkor, finns möjligheter att med justerade ingående data snabbt låta maskinen göra erforderliga omräkningar, varefter det perfekta nätet kan byggas. Samtidigt har man fått en nätmodell, som kan tillämpas på nätplanering av andra likartade distributionsområden.

För att bättre belysa tillvägagångssättet vid en nätberäkning har vi som beräknings-exempel valt ett relativt enkelt nät inom Bjuvs köping, närmare bestämt Tibbarps-

Nätmodell för Tibbarpsområdet inom Bjuvs köping

området. Detta är en av de modeller för villaområden, som räknats fram för såväl konventionell användning av elenergi (belysning och köksutrustning) som för mera kvalificerad användning (bostadsuppvärmning).

En nätbild, som visar den tänkta ledningsdragningen, görs upp av projektören, som sedan lämnar följande data till programmeraren:

Ledningslängd och ledningsarea, transformatorns kortslutningsspänning i procent samt dess märkeffekt, belastning i formen energiuttag kWh/år, en uppdelning med avseende på toppbelastningen görs därefter, om belastningen har sommar- och vinterkaraktär, beroende på den karaktär belastningen har måste vissa empiriska konstanter användas; dessa är nödvändiga för beräkningarnas fullföljande, spänning i inmatningspunkten.

Dessa uppgifter används nu som ingående beräkningsparametrar vid den fortsatta maskinbehandlingen. Sedan maskinen erhållit första remsan med nätdata, erhålles efter

några minuter beräkningsresultaten utskrivna i klarskrift, som för detta nät bl.a. visar, att största spänningsfallet uppgår till 2 % i pkt. 106—109 på nätbilden och vid reservdriftsläge (bortfall av en matande ledning) till 4 % vid pkt. 103. Vidare framgår att förlusterna uppgår till 1,4 kW respektive 1 610 kWh.

Vid den värdering, som sedan görs av samtliga erhållna resultat framgår, att detta nät idag är måttligt belastat, att plats finns för ytterligare 50 villor i randområdena men att vid en eventuell total elvärmeanslutning de 3 utmatande ledningarna till de första knutpunkterna 117, 102 och 112 måste dubblas.

Den projekterade utbyggnaden av nätet visar sig vara riktig, men vid en ev. total eluppvärmning måste hänsyn tas så att erforderlig förstärkning görs enligt datamaskinens ovan angivna anvisningar.

Det genomräknade nätet kan i fortsättningen, utan att ge alltför stora felmarginaler, användas som modell vid planlösningar, som inte alltför mycket avviker från ovannämnda byggnadsplan.

Lennart Hardenby

PERSONALNYTT

Lennart Ahlberg

Ingvar Blom

Gerald Duffy

Bertil Fack

Robert L. Gilmore

Charles E. Huizing

James F. Ingram

Lars Johansson

Rolf Johansson

William J. Kruske

Bertil Lindeskog

Arne Lundin

Lennart Ahlberg har anställts som anläggningsingenjör på Kraft- och Värmeavdelningen i Höganäs.

Ingvar Blom, ingenjör, har anställts som serviceingenjör på Försäljningsavdelningen för eldfasta produkter i Höganäs. Han har sedan 1956 varit anställd på AB Höganäs-arbeten i Stockholm — senast som assistent till chefen för eldfasta entreprenader.

Gerald Duffy, utexam. vid LaSalle College i Philadelphia, har anställts som programmerare på systemavd. vid Hoeganaes Corp., Riverton. Han kommer närmast från Welfare Department of the Commonwealth of Pennsylvania.

Bertil Fack, ingenjör, har anställts på Arbetsbyrån i Höganäs för arbets- och metodstudier inom verkstadssektionen.

Robert L. Gilmore har tillträtt en befattning som systemchef vid Hoeganaes Corp., Riverton. Hade tidigare anställningar vid R.C.A. och Philco.

Charles E. Huizing har anställts som mekanisk ingenjör på verkstadsavdelningen vid Hoeganaes Corp., Riverton. Har tidigare varit specialiserad på lätt och tung maskinutrustning.

James F. Ingram, utexam. vid Case Institute of Technology, Cleveland, har anställts som utvecklingsmetallurg vid Hoeganaes Corp., Riverton. Har tidigare haft anställningar vid Englehard Industries, Magnetic Metals och Mott Metallurgical Corp.

Lars Johansson, ingenjör, har tillträtt en befattning som försäljnings- och serviceingenjör på Försäljningsavdelningen för rör i Höganäs. Ing. J. har tidigare varit kommunalingenjör och chef för tekniska avdelningen, Mörarps kommun, Mörarp.

Rolf Johansson, fil. kand., har anställts vid avd. Materialprovning, Centrallaboratoriet, Höganäs. Han kommer närmast från pedagogisk verksamhet inom det kemiska området.

William J. Kruske, universitetsutbildad i bokföring, kostnads- och finanskontroll, har anställts som bokförare vid Hoeganaes Corp., Riverton. Han var tidigare knuten till Wayne Iron Works och Steel Heddle Mfg. Co.

Bertil Lindeskog, bergsingenjör, har tillträtt befattningen som biträdande överingenjör och utvecklingschef på Metallurgiska avdelningen i Höganäs. Övering. Lindeskog kommer närmast från Jernkontoret, där han varit överingenjörssassistent på Tekniska Byrån. Tidigare anställningar vid järnsvampsverken i Hällefors och Sandviken.

Arne Lundin, ingenjör, har anställts på Arbetsbyrån i Höganäs för arbets- och metodstudier inom fabrikssektionen.

PERSONALNYTT

Kenneth H. Moyer

Joel Muzik

William T. Nace

Bertil Persson

Lennart Persson

Robert A. Powell

Bo Rising

Hans Schwieler

Arne Ström

Uno Svensson

Janolof Tegnesjö

Bengt Widlund

Kenneth H. Moyer, metallurgisk ingenjör, har anställts som sektionschef inom avd. för specialpulver vid Hoeganaes Corp., Riverton. Han har tidigare varit verksam hos olika företag i New York.

Joel Muzik har tillträtt en befattning som utvecklingsmetallurg vid forsknings- och utvecklingsavd. för pulvertillverkning och -bearbetning vid Hoeganaes Corp., Riverton. M. kommer närmast från Frankford Arsenal.

William T. Nace har tillträtt en befattning som analytiker på avd. finanskontroll vid Hoeganaes Corp., Riverton. Han var tidigare anställd hos Wisteria Hosiery Mills, Fleischman Baking Company och radiostationen WIP.

Bertil Persson har befordrats till förman i nya sorteringshallen vid Skrombergaverken. Han har 30 års anställning vid Bolaget.

Lennart Persson, ingenjör, har anställts på Arbetsbyrån i Höganäs för arbets- och metodstudier inom fabrikssektionen.

Robert A. Powell har anställts som serviceingenjör på försäljningsavd. för presspulver vid Hoeganaes Corp., Riverton. Han var tidigare forsknings- och utvecklingsingenjör vid Frankford Arsenal.

Bo Rising har anställts som säljare och assistent till försäljningschefen, Handöls Täljestens AB, Stockholmskontoret.

Hans Schwieler, ingenjör, har anställts som assistent till chefen för utlandsavdelningen, AB Höganäsarbeten, Stockholm.

Arne Ström, ingenjör, har anställts som ritare på Konstruktionskontoret, Höganäs.

Uno Svensson, ingenjör, har anställts som konstruktör på Konstruktionskontoret i Höganäs. Han kommer närmast från Morgårdshammar AB.

Janolof Tegnesjö, ingenjör, har anställts som säljingenjör på Försäljningsavdelningen för byggmaterial i Höganäs. Han kommer närmast från Bo Christernin Byggnadsteknisk Byrå i Borås, där han innehaft en befattning som konstruktör.

Bengt Widlund, ingenjör, har anställts som assisterande offertingenjör på avd. för eldfast murning, AB Höganäsarbeten, Stockholm.

Taktäckare blev sättnare

Hugo Larsson
Bjuv

Hugo Larsson, 67, är född i Bjuv och nödgades som alla vi andra de första åren efter skolans slut försörja sig hos bönderna. Efter exercisen blev han kompanjon med sin blivande svärfar, som var halmtäckare. Det fordras stor skicklighet att göra ett jämnt och fint halmtak, och det fanns på sin tid ganska många sådana i Bjuv med omnejd med Hugo Larssons initialer, bl.a. på den gamla danspaviljongen i Bjuvs en gång så vackra Tivoli. Men Hugo förstod, att yrket var i utdöende, och därför tog han anställning i tegelbruket 1924. Många år var han sättnare i gasugn II och sedan i tunnelugnen. De sista åren var han vågvagnsförare i torrpessavdelningen. Hugo slutar så här: "Det blev lättare jobb i tunnelugnen, men den goda kamratandan i kammarugnarna uppvägrade mycket av det tunga slitet där".

EJ

Legio av uppdrag

Wilhelm Bengtsson
Strandbaden

— Min vagga stod i Pjätteryd i Kronobergs län, berättar Wilhelm Bengtsson, 67. När jag var ett år, tog min far anställning på Nyrups gård i Kullabygden, där han f.ö. arbetade i 58 år. Som pojke körde jag under två år mjölkskjutsen till Höganäs och delade ut mjölkflaskor. 15 år gammal lockade sjömanslivet mig, och jag var till sjöss under sex år.

Efter värnplikten vid flottan började jag vid Höganäsbolagets rödtegelfabrik 1920. Så blev det dåliga tider med arbete varannan

vecka, varför jag återvände till jordbruket. 1924 var jag tillbaka vid Bolaget, nu vid diverseavdelningen. 1930 kom ny arbetslöshet med AK-arbeten. Fyra år senare började jag för gott vid Bolagets diverseavdelning. Efter ett tiotal år som arbetsbas blev jag månadsanställd 1954. Det blir sammanlagt 39 år vid Höganäsbolaget.

1932 fick Bengtsson sitt första kommunala uppdrag inom skolstyrelsen i Väsby kommun. Det finns väl ingen kommunal instans, som han inte sedan har tillhört, och han har fortfarande säte i kommunalfullmäktige och kommunalnämnden. Bengtsson har sedan ett tiotal år varit en ivrig förespråkare för samgående med Höganäs stad, enligt hans mening det enda vettiga. Små kommunala enheter kan inte med god ekonomi klara de på olika områden allt större problemen och inte ge den service, som människorna idag kräver, säger han.

Bengtsson har också varit ledamot av taxeringsnämnden och nämndeman. Flitigt deltagande i studieverksamhet, bl.a. i kommunala ämnen, har ökat hans goda förutsättningar och bidragit till det stora förtroende han åtnjuter som kommunalman. Nämnas kan också ordförandeskap i arbetarekommunen några år.

När hemvärnet bildades 1940, var Bengtsson en av de första och sedan under många år en flitig hemvärnsman. Hans prissamling vittnar om aktiviteten.

1924 påbörjade han sin egenhändigt utförda fastighet, som var inflyttningsklar två år senare. Det har sedan blivit tillbyggnader i olika etapper.

— Några fritidsproblem har aldrig funnits. Jag skulle vantrivas med att gå sysslolös på fritiden, säger den vitale veteranen.

52 tjänsteår

Gustav Danielsson
Höganäs

Höganäspojken Gustav Danielsson, 67, började redan som 13-åring vid Höganäsbolagets mekaniska verkstad. Från 1916 var han i ungefär 2½ år borta från Bolaget med anställning först i Hälsingborg och sedan vid

Svenska Smergelskiffabriken, varefter han återkom till mekaniska verkstaden. Dålig tillgång på verkstadsarbeten medförde att han 1920 fick övergå till gruvdriften, där han gick igenom graderna till kolhuggare. Efter rationaliseringen i gruvan blev han 1928 reparatör vid Schakt Gustaf Adolf. Frånsett ett år vid mekaniska verkstaden i slutet av 1930-talet hade han denna sysselsättning tills gruvan lades ner. Han slutade sina 52 år vid Bolaget som verkstadsarbetare.

I yngre år var Danielsson intresserad av frivillig gymnastik. Som gruvreparatör med ständigt övertidsarbete hade han små möjligheter till fritidssysselsättning.

Folkets Hus-entusiast

Eric Lundberg
Nyvång

— Liksom flertalet pojkar i mina unga år tjänade jag de första slantarna inom jordbruket, berättar Eric Lundberg, 66. 1917 kom jag första gången till Bolaget med anställning vid tegelbruket i Hyllinge. Under första världskriget var det svårt med livsmedelsförsörjningen i vårt land, och jag följde många andra över Sundet till det i detta avseende bättre lottade broderlandet Danmark. Där arbetade jag dels vid DSB, då dubbelspåret lades från Helsingör till Köpenhamn, dels vid ett tegelbruk.

Hösten 1918 var jag tillbaka vid Hyllinge-erken. Då denna anställning upphörde följande sommar, begav jag mig med apostlahästarnas hjälp norrut och tog arbete här och där. I Gävle vände jag söderut igen och hamnade så i Hyllinge gruva. Från hösten 1920 har jag varit gruvarbetare i Nyvångs gruva med sammanlagt 46 tjänsteår vid Höganäsbolaget. En tid har jag varit skyddsombud.

Min faders stora intresse för fackföreningsrörelsen fortplantades hos mig. I tjugotalet år, lika fördelade som ordförande och kassör, har jag ägnat mycken tid åt Nyvångs Folkets Hus. Jag har också varit ledamot av ABF:s styrelse. Michail Sjolochov och Jack London tillhör mina favoritförfattare.

R.E.

Intresserad hemvärnsman

Ferdinand Johansson
Nyvång

— Född i Ekeby kom jag till jordbruket redan i tidiga pojkåren under skolårens sommarferier, berättar Ferdinand Johansson, 67. 1918 tog jag anställning som dragare i Nyvångs gruva. Den knappa livsmedelstillgången under första världskriget gav emellertid inte krafter nog för denna hårda arbete. Efter sex månader vid gruvsdriften arbetade jag ett par månader vid Kopparverket i Hälsingborg. Så återgick jag till modernäringen med tjänst på Lydinge gård, tills det var tid för värnplikts-tjänstgöringen.

I slutet av 1920 började jag på nytt i Nyvångs gruva, där jag med undantag för ett par månaders arbetslöshet 1922 varit anställd i sammanlagt 46 år. En dålig rygg medförde att jag fick sluta som kolhuggare för andra sysselsättningar vid gruvan, så småningom ovan jord. Det blev då skiftsarbete, som inte medger någon ordnad fritidssysselsättning. Jag har dock inte haft intresse för vare sig fackliga eller kommunala uppdrag. Partidisciplinen har jag nämligen aldrig gillat.

Då vi gruvkarlar under fredstid var frikallade från militär beredskapstjänst, anslöt jag mig till Åstorps hemvärn. Jag har tilldelats 25-årsarmbådet i guld och för övrigt varit intresserad av skytte.

Och så visade Johansson upp guldmärket i pistolskytte, silvermärken i civilt och militärt gevärsskytte och medalj som kpist-skytt.

Väl underhållen egen fastighet sedan 30 år tillbaka har J. själv moderniserat i olika etapper, och fru Hilma har även medverkat till det lyckade resultatet.

Hemmet i centrum

Albin Nilsson
Ekeby

Född i Ekeby fick Albin Nilsson, 66, den första kontakten med Höganäsbolaget som dragare i Schakt Konsul 1916. Efter två år i Skrombergagruvan provade han på tegeltill-

verkningen i Hyllinge i början av 1920-talet. Sedan följde ett år i Billesholms gruva, varefter det blev nödhjälpsarbeten i Småland. Våren 1923 började N. vid Höganäsverken med skiftande arbetsuppgifter fram till den sista strejken vid Höganäsbolaget i början av 1925. När denna var bilagd, blev det på nytt anställning vid Skrombergaverken under olika etapper, först vid lastningen, sedan som uttagare i rörfabriken och sist som gruvarbetare från 1941 fram till pensioneringen. Det blir sammanlagt 42 tjänsteår.

— Jag har inte varit intresserad av några som helst uppdrag på fritiden, framhåller Nilsson. Denna har jag helt reserverat för hemmet och aldrig saknat fritidssysselsättning. 1938 förvärvade jag min fastighet, som moderniserats i två omgångar. Därvid har Nils- sons händighet kommit väl till pass.

Gott kamratskap

Sjunne Svensson
Åstorp

— Jag är född i Skromberga och började som 14-åring vid Skrombergaverken, berättar Sjunne Svensson, 65. Det blev dock endast några månaders anställning, och sedan dröjde det till 1920, innan jag återkom till Bolaget. Jag arbetade under olika perioder i Billesholm, Bjuv och Skromberga. 1926 blev det Nyvångs gruva, där jag stannade tills denna lades ner i maj i år. Jag hade då uppnått 42 tjänsteår vid Höganäsbolaget.

Svensson omvittnar det fina kamratskapet bland gruvkarlarna och det goda samarbetet med gruvbefälet. Fritiden har han ägnat åt hemmet.

R.E.

51 år vid gruvan

Sture Malmberg
Gunnarstorp

Sture Malmberg, 67, är född i Billesholm, och efter slutad skolgång fanns på den tiden inget

annat än jordbruksarbete för Sture. Den 1 nov. 1915 tog han farväl av bönderna och blev gruvarbetare i Gunnarstorp. Där började han med att sortera hackor, blev dragare, lejhuggare och ordinarie i tur och ordning. 1955 blev han instruktör för utlänningar, men lämnade 1962 denna befattning på grund av silikos och gick de sista fyra åren som daglönare. Det blev sammanlagt 51 tjänsteår.

Sture trivdes med gruvarbetet, trots att det var tungt och riskabelt. En gång undgick han som genom ett under att begravas under ett väldigt ras. Han hade insett faran innan och därför stäpbat mycket omsorgsfullt med grovt virke och gick sedan att äta frukost. När han kom tillbaka, var hans arbetsplats täckt av flera meter tjockt takberg. Odet var gunstigt mot honom den gången.

Fritiden har gått åt till hus och trädgård i Gunnarstorp. Sture har gott påbrå, hans 87-åriga mor sköter ännu hushållet åt honom.

EJ

Vän av hästsport

Henry Bergenholm
Bjuv

Henry Bergenholm, 67, hade femtio tjänsteår vid Bolaget, när han som kassör vid Bjuvsverken avgick med pension.

— Jag är bjuvsing, berättar han, och min första kontakt med Bolaget var i Hyllinge en kort tid på sommaren 1915. Efter realskoleexamen började jag i mitten av nästa år på Bjuvsverkens kontor med uträkning av avlöningar och statistik som arbetsuppgifter. I början av 1917 flyttade jag till Hyllingeverken men bodde kvar i Bjuv. Cykeln och om vintern "apostlahästarna" var transportmedlen till och från jobbet. En tid fick vi utnyttja en handdriven dressin för färd på järnvägen Bjuv—Hyllinge.

Hösten 1927 blev det förflyttning till Höganäs. Jag arbetade först på revisionen och sedan på elektriska avdelningens kontor. I mitten av 1930 kom utnämningen till kassör vid Bjuvsverken.

Sedan 25 år är jag revisor och tillika huvudman i Bjuvs Sparbank. Dessutom har jag varit ordförande i köpingens pensionsnämnd. Tennis i begränsad omfattning har varit min enda sportutövning. På senare år har jag blivit biten av hästsporten med täta besök på Jägersro och Åby. Men det skall vara galopp och inte travtävling.

R.E.

Ännu inte "riktig" pensionär

Ernst Jönsson
Ekeby

Med 30 års sammanhängande tjänst vid gruvorna i Skromberga och ett flertal år vid gruvan i Billesholm har Ernst Jönsson, 65, lämnat sin anställning vid Höganäsbolaget. Rationaliseringen av gruvdriften medförde för hans del förtidspension. Då Jönsson har både hälsa och krafter kvar, betraktar han sig ännu inte som någon riktig pensionär. Han har därför tagit tillfällig anställning för att fylla ut de återstående åren, tills folkpensionen träder i kraft.

Ernst Jönsson är född i Sireköpinge någon mil söder om Ekeby. Han kom redan som barn till Billesholm, där han tillbringade sin ungdom och sina första arbetsår. 1920 fick han anställning vid gruvan i Billesholm, och gruvarbete har sedan varit hans sysselsättning med undantag för några år i början av 1930-talet.

Då Jönsson fortfarande är aktiv, förekommer inga fritidsproblem.

K.H.

En sak i sänder

Henning Henningsson
Gunnarstorp

— Man skall ta en sak i sänder och inte splitt-
ra sig, om man vill nå resultat, säger Henning
Henningsson, 67. Denna goda levnadsregel
har också för hans del inneburit fina insatser
på de olika områden, han varit verksam un-
der sin fritid. Men först får han berätta om
sina 49 år vid Höganäsbolaget.

— Jag är Lomma-pojke och började 15 år
gammal som "smådragare" i Schakt Ivar i
Billesholm. Det blev sedan den vanliga vägen
till kolhuggare.

Det första världskrigets dåliga livsmedels-
tillgång i vårt land lockade mig som många
andra till det i detta avseende bättre lottade
broderlandet Danmark. Där arbetade jag först

vid ett tegelbruk och sedan i jordbruket. Den
danske lantarbetarens standard var på den
tiden mycket högre än den svenske kollegans.
Det kunde jag konstatera, när jag efter ett år
på andra sidan Sundet återvände hem och då
började i jordbruket.

Jag återgick därför till gruvdriften i Billes-
holm, varifrån jag 1927 transporterades till
Gunnarstorp's gruva. Där har jag känt trivsel
i arbetet. När vi 1946 bildade företagsnämnd,
blev jag "nämndeman" tills vi organisatoriskt
gick upp i Bjuvs gruva. Jag har också varit
skyddsombud, ett mycket intressant uppdrag.
Genom deltagande i olika studiecirklar inom
ABF har jag berikat mitt vetande inom skilda
områden.

Redan under Billesholms-tiden var jag ak-
tiv fotbollsspelare och fortsatte sedan i Gun-
narstorp's IF. GIF blev under femton år mitt
stora fritidsintresse, och jag var under denna
tid föreningens "finansminister".

I tjugio år har jag tillhört fackföreningens,
Avd. 11, styrelse, under ungefär halva tiden
som ordf. Jag har haft säte i kommunalfull-
mäktige och kommunalnämnden och tillhör
fortfarande barnavårdsnämnden som ordf.,
samt nykterhetsnämnden som v. ordf.

När tiden det medgivit, har litteraturen
gett god avkoppling. Favoritförfattare: den
engelske läkaren Cronin och Vilhelm Moberg.

R.E.

Inga fritidsproblem

Sture Johansson
Ekeby

Sture Johansson, 67, började arbeta för Hö-
ganäsbolaget första gången 1919, och det var
gruvarbete som då blev sysselsättningen. På
grund av besvärliga tider blev det emellertid
förflyttningar både till Billesholm och Höga-
näs, innan långtidspermissionerna i början på
30-talet började tillämpas. J. ansåg då att det
var bättre att ta anställning inom jordbruket,
som alltid legat honom varmt om hjärtat, ef-
tersom feriearbete under ynglingaåren givit
en positiv erfarenhet. 1954 återvände J. till
Skrombergaverken, där han sedan dess har
varit anställd fram till nu uppnådd pensions-
ålder. Den sammanlagda anställningstiden
blev 23 år. Sture Johansson har alltid haft
sina rötter i Ekeby, där den egna fastigheten
varit den centrala punkten. Trädgård och ti-
digare förbindelser inom jordbruket gör att
den nya fritiden inte utgör något problem.

K.H.

Gruvkarl hela livet

Anshelm Pettersson
Billesholm

— Jag är född i Norra Vram, berättar Ans-
helm Pettersson, 67. 16 år gammal började jag
som dragare i Schakt Ivar i Billesholm och
gick sedan igenom graderna till kolhuggare.
Jag har varit gruvkarl i hela mitt liv och
förutom i Billesholm också arbetat i Bolagets
gruvor i Gunnarstorp, Skromberga och Bjuv.
1919 reste jag för ett år till Spetsbergen. Som
många andra drabbades jag av arbetslöshet
1930 med följande AK-arbete. Från 1941
var jag under 6—7 år sysselsatt i privatgru-
vorna i Billesholm. Under mina 36 tjänsteår
vid Bolaget arbetade jag från 1948 fram till
pensioneringen i Bjuvs gruva. 1925 köpte jag
en äldre fastighet, och moderniseringen av
denna har gett mig full sysselsättning under
fritiden.

R.E.

Skiftsarbete ger problem

Ernst Svensson
Ekeby

Ernst Svensson, 67, som är född i Ekeby, har
under sin långa anställning vid Skromberga-
verken, vilken omfattar 42 tjänsteår, sysslat
med ett flertal arbetsuppgifter. Bl.a. var han
med vid igångsättandet av torrpressavdel-
ningen under 30-talet. Den huvudsakliga ar-
betsuppgiften har emellertid varit som ugn-
passare, ett arbete som innebar skiftsarbete,
vilket enligt S. har sina problem, inte minst
med tanke på ständiga omkastningar av sov-
perioder och mattider. Trots detta var S. tro-
gen detta arbete i ett 25-tal år.

Sin nya situation som pensionär betraktar
Ernst Svensson inte som något problem, efter-
som eget hus med stor trädgård tar i anspråk
den ökade fritid, som nu står till förfogande.

K.H.

Var har man sin TRYGGHET?

Av
Ludvig Jönsson

Pastor Ludvig Jönsson är ledare för Institutet för Arbetsetik. Detta har bl.a. till ändamål att i samhällsdebatten stimulera ett tänkande kring de etiska värdena i samhälls- och arbetsliv. I efterföljande artikel skärskådas ur olika synpunkter begreppet trygghet i vår föränderliga värld.

— Ni har förstås mycket att stå i nu då allting skall läggas om i samband med introduktionen av den nya datamaskinen, nya rutiner, ny organisation...

Så ungefär föll mina ord när jag nyligen mötte organisationschefen vid ett stort kontorsföretag. Jag glömmer inte hans svar, som handlade om att det där med nya rutiner och organisation inte är så svårt att knäcka:

— Det finns duktiga specialister nuförtiden... Nej, det stora problemet är, sa han: Hur skall man få fru A och herr B att flytta från ett rum till ett annat utan att bli lessna?

Vi lever i ett samhälle

och en värld — och inte minst ett näringsliv — där förändringarna drivs på oss i allt snabbare takt. Sådant som bara för ett årtionde sedan hade "kommit för att stanna" är föråldrat. Det är kanske inte så konstigt om vi — antingen vi heter fru A eller herr B — litet krampaktigt griper tag i skrivbordet eller arbetsbänken och säger: Kom inte och flytta på mig...

Det finns säkert många organisationsexperten och rationaliseringsmän som tycker att vi är hopplösa när vi säger så där. Och det är vi ju också, för i vår stelbenthet hindrar vi den tekniska utvecklingen och "the rapid social change". Men det är något som man på rationaliseringshåll måste lära sig att höra, lyssna ut i de hopplösa invändningar mot förändringar, som finns både i verkstäder och på direktörsrum. Och det är att det handlar om trygghet.

Nu kan rationaliseringsexperten svara: det handlar just om trygghet, detta med rationalisering. Om vi inte följer med i utvecklingen och snabbt inrättar oss efter nya betingelser, är vi snart utkonkurrerade, och då har vi verkligen ställt till det för oss...

Här skymtar vi

ett av rationaliseringens viktigaste problem: företagets trygghet och möjligheter att överleva — och därav är allas vår trygghet beroende — kräver rörlighet och föränderlighet. Men samtidigt upplever man som enskild ofta detta som ett hot mot sin egen trygghet.

Ingen av oss vill ju ifrågasätta nödvändigheten av att vårt näringsliv behåller sin konkurrenskraft. Det är kortsynt och dumt att säga att man skall rationalisera mindre och tänka mera på människan. Om kassan sinar och magen skriker är det så lagom lustigt att tänka på människan. Nej, vi måste få de där båda trygghetsaspekterna att gå ihop på något vis.

Var har man sin trygghet? Det är ingen tvekan om att arbetet är en mycket viktig trygghetsfaktor för de flesta människor. Jag tänker inte bara på den ekonomiska trygghet som ett stabilt arbete ger. Själva den inrutning av livet som arbetet innebär är en trygghet. Man behöver inte fundera över vad man skall göra i morgon eller nästa vecka. Ibland skulle det föralldel kännas skönt att verkligen vara så lös och ledig att man alldeles kunde göra vad man funderade ut. Men har man sugit på den tanken ett tag, så upptäcker man att det ändå är rätt skönt att ha något som upptar ens tid och aktivitet.

Detta gäller ännu mera om man kan känna någon sorts yrkesskicklighet eller yrkesstolt i sitt jobb: här är det något jag kan och som jag duger till och som jag behärskar. Att kunna klara av en uppgift, kanske till och med så att ens uppdragsgivare uttalar sin belåtenhet, ger en tillfredsställelse som just har med trygghet att göra.

Om man dessutom får utföra detta jobb tillsammans med arbetskamrater som man känner sig hemma med, så har tryggheten fått ytterligare ett viktigt tillskott. Det är många gånger därför det är besvärligt för fru A och herr B att flytta från ett rum till ett annat, för här har man kanske i flera år känt sig inlemmad i en kamratgemenskap mellan dem som arbetar i samma rum eller samma korridor — och vill man göra det riktigt känsligt, så skall man säga: på samma nivå.

Det där med nivån

och positionen är ingenting att skratta åt, det är en viktig trygghetssynpunkt för många, många... Inte alls bara för direktörer — för dem också, men kanske lika mycket för direktörsassistenter och klubbordförande och avdelningschefer och förmän och läringar (som inte för sitt liv vill bli tagna för tempoarbetare) och förtroendemän..., ja, jag vet knappast, vilka som inte har någon sorts position att trygga sig vid.

Och så kommer bostadsorten som ännu en trygghetsfaktor av stor betydelse för alla dem som inte har något av vagabond i blodet. Det finns förmodligen lidingöbor som aldrig skulle drömma om att flytta sina bopålar över bron till fastlandet. Det finns i varje fall stockholmare, som aldrig skulle kunna tänka sig att flytta från "stan", det finns ännu en och annan östermalmsbo som frågar: "Kan man bo söder om Slussen?" Det finns de som uppfattar det som ett skamligt förslag om någon vill att de skall flytta från Nacka till Eskilstuna.

Ja, jag vet allt det där om barnens skolgång och hustruns förvärvsarbete och egna hem och bostadsbrist, men vi skall inte förneka att man har en obenägenhet att ge sig ut i det okända och okontrollerade.

Vi kunde fortsätta att räkna upp tryggheter. Jag är inte säker på att jag här nämnt ens de viktigaste. Men de nämnda är just sådana som är i farozonen i näringslivets struk-

I'ETERANER — forts. fr. föreg. s.

Att få ta ansvar...

Evon Nilsson
Bjuv

— Jag har varit med om en intressant epok i Höganäsbolagets utveckling med ett fascinerande uppbyggnadsprogram, säger Evon Nilsson, 67. Att få ta ansvar, själv skapa något berikar arbetslivet.

— Min vagga stod i Bjuv, berättar han vidare. Som pojke började jag sommaren 1914 vid Hyllinge tegelbruk och kom senare på året till Bjuvsverkens smedja. Jag fick sedan min önskan uppfylld att utbilda mig till elektriker. Som elmontör var jag därefter anställd hos installatörer i Hälsingborg under fem år.

1924 tog jag åter anställning hos Bolaget

som elmontör vid Hyllingeverken. 1928 överfördes jag till Bjuvsverken, men mitt arbetsfält omfattade också Hyllinge- och Gunnarstorpverken. 1937 flyttade jag till Skrombergaverken, där jag erhöll månadslön. Så bar det tillbaka till Bjuvsverken 1948, och där har jag arbetat återstoden av mina 48 år vid Höganäsbolaget.

Som elförman med bl.a. jourtjänst blev det ingen tid till min omtyckta hobby sången. Tio år som kassör i SALF:s lokalavdelning har varit mitt enda egentliga fritidsuppdrag. Som pensionär har jag fått en mycket trevlig hobby i bowling.

R.E.

turomvandling. Därför ter sig det så angeläget att vi i dagens föränderlighet lär oss hantera dem på ett riktigt sätt.

Detta är en angelägen fråga

för oss som enskilda — men också såsom företag! Det finns en tendens, märkbar inom många företag där det i dag från personalen ställs ängsliga frågor om vad som är i göringen i fråga om metodförändringar, organisationsförändringar och personomflyttningar, att besvara sådana ängsliga frågor med försäkran om att alla kommer att beredas anställning även efter förändringarna. Det är som om anställningstryggheten är den enda formen av trygghet som gått upp för dem som har att svara på frågorna. Det är klart att vetskapen om att ha arbete är livsviktigt för oss alla — men i ett samhälle, där det ännu så länge totalt sett är brist på folk och gott om sysselsättning, är det i varje fall för de flesta inte den mest akuta trygghetsfrågan.

Det är inte särskilt intressant att få veta att man kan vara alldeles lugn, för det finns arbete på annat håll — om de akuta trygghetsfrågorna ser ut så här: Kommer jag att klara en omställning, kommer jag att finna trivsel med ett kontrollerande arbete då jag producerat i hela mitt liv, kommer jag att kunna lära mig ett nytt yrke, måste jag flytta till en annan avdelning, skall jag flytta till en annan bostadsort, kommer jag att få en lägre position i organisationen? När en rationalisering skall genomföras med ingripanden i mänskliga förhållanden måste dessa och hundra liknande frågor finnas med i bilden och tagas på allvar.

Men sedan är det också den enskildes — verkligen vars och ens — uppgift att idag göra sig beredd på förändringar. Man kan gott ta och granska var och en av de här nämnda trygghetsfaktorerna och pröva hur mycket man har bundit upp sig själv vid dem. Alla vet vi att de egentligen vilken dag som helst kan tagas ifrån oss eller i varje fall sättas på prov. Då gäller det att ha någon sorts trygghet inom sig, så att man inte gjort sig helt beroende av det som omger en.

En invärtes trygghet

som gör att man kan låta saker komma och gå och förhållanden växla, är en fråga om kunskap och utbildning, det är en fråga om självförtroende och dristighet. Men det är ytterst en fråga om att hitta sådant som är meningsfullt i livet. Somligt av det man går och binder upp sin trygghet vid och tror vara så omistligt är i själva verket rätt meningslöst i jämförelse med att ha hittat något av egen värde, som gör att man får säga och tåls säga: Jag är jag vad som än sker runt omkring mig.

Så går kanske de olika trygghetsaspekterna ändå ihop. För egenvärdet och självförtroendet står inte i motsättning till effektiviteten. Och detta är kanske den viktigaste känslan vi kan inge hos varandra i föränderligheten.

Ett gott nytt år

*Ett gott nytt år, Ett gott nytt år.
Hur nött och gammal är ej frasen.
Vi strör den runt så gott det går
så här strax efter julkalasen.*

*Vad rymmer dessa fyra ord?
Platt ingenting. En önskan bara.
En billig sådan, gratis gjord,
men ändå ingen vardagsvara.*

*Den ligger laddad i var mun
och skjutes ut mot släkt och vänner.
Ja, vi får knappt en ledig stunn',
så många som just då oss känner.*

*Ett handslag till ceremoni'n
är ju en känslig sak för båda,
men vi får inte med en min
en låtsad hjärtlighet förråda.*

*Hur ofta man helt apropå
har tryckt en hand och lyft på hatten
kan ingen hålla reda på
ens dagen efter nyårsnatten.*

*En nyårsnatt, en vinternatt
förändrar ingenting i världen,
så vi blir kanske tvungna att
som förr fortsätta levnadsfärden.*

EVALD JOHANSSON

BJUVSVERKENS första seger i GRUVSPELEN

För trettonde året har Gruvspelel arrangerats inom Höganäsbolaget som trekampstävling i fotboll, skytte och varpa. Det bör väl glädja bjuvsingarna, att vandringspriset för första gången gick till Bjuvsverken.

Då spelen hade premiär 1954 triumferade Höganäsverken, men sedan kom Skromberga-verken med tre raka segrar. Då fordrades endast tre in-teckningar för att hemföra priset som ständigt egendom, och det stannade sålunda för alltid i Skromberga.

För nästa vandringspris stipulerades fem in-teckningar för slutlig seger. Höganäs inledde med den första och omväxlade sedan med Skromberga. Efter vardera två in-teckningar spurtade Höganäs med tre raka segrar och erövrade därmed priset för alltid.

I det tredje vandringspriset tog Höganäs traditionsenligt den första in-teckningen förra året. Nu är det med glädje vi noterar den första Bjuvs-segern i detta sammanhang.

Bjuvstriumf i fotboll

I det i föl uppsatta vandringspriset i fotboll — HB-korpen — tog Ji-Te den första in-teckningen. Då deltog endast fyra lag, förutom segrarna A-Betong, Höganäsverken och Bjuvsverken. I år inbjöds även Makadamfabriken i Åstorp och Gullhögen, Billesholm. Dessutom gjorde Skrombergaverken come back.

Med endast ett nederlag på tolv matcher triumferade Bjuv före Ji-Te enligt följande serietabell:

Bjuvsverken	12	9	2	1	29—10	20
Ji-Te	12	7	3	2	33—15	17
Gullhögen	12	5	2	5	22—12	12
Höganäsverken	12	5	2	5	15—21	12
A-Betong	12	4	2	6	20—16	10
Makadamfabriken	12	4	1	7	26—40	9
Skrombergaverken	12	2	0	10	6—37	4

Höganäs bäst i skytte

Höganässkyttarna har varit i kanonform med segrar över hela linjen frånsett tävlingen om "Silverpokalen", som gick till Bjuv. Anteckningsvärt är att bjuvsingarna även i denna gren uppnått allt bättre resultat och att de liksom i föl distanserade kollegerna i Skromberga.

Skromberga dominerade i varpa

Varpa har i år varit ett sorgekapitel. Höganäs har sålunda lämnat walk over i samtliga tävlingar, vilket är mycket svagt. Om

inte intresset för denna gren ökar inom Bolaget, har den knappast något existensberättigande i spelen.

Skromberga dominerade för tolfte året i följd enligt följande tabell:

Skromberga I	6	6	0	0	96—47	12
Skromberga II	6	4	0	2	78—72	8
Bjuv	6	2	0	4	41—96	4
Höganäs	6	0	0	6	0—0	0

Det segrande Skromberga-laget bestod av Gösta Hillman, Egon Trärup och Hasse Kvist.

Gösta Hillman åter varpamästare

Höganäsbolagets varpamästare korades för sjätte gången vid tävling i Skromberga den 1 oktober. Truckförare Gösta Hillman dokumenterade därvid sin överlägsenhet och tog sin sjätte mästartitel.

Tävlingen, som omfattar 36 kast, gav följande resultat: 1) Gösta Hillman 910 cm, 2) Egon Ohlsson 1 593 cm, 3) Egon Trärup 1 613 cm, 4) Sven Svensson 1 636 cm, 5) Hasse Kvist 1 721 cm, samtliga Skrombergaverken, 6) Harley Hellman, Bjuv, 1 857 cm.

Tennstånkan stannade i Höganäs

På Haberga skjutbana arrangerade Skrombergaverken den 17 september årets tävling om lagpriset "Tennstånkan". Höganäsverken tog därvid sin femte raka seger, varigenom stånkan för alltid stannar i Höganäs.

Det var inte bästa tävlingsväder, men goda resultat noterades. Skyttarna i det segrande laget, Tommy Thornblad, Ove Paulsson och Christer Fridh, uppnådde samtliga 155 poäng och hemförde sålunda lagsegern med 465 poäng. Detta är den högsta poängsegern i denna tävling. Skrombergaverken kom närmast med 419 poäng, och Bjuvsverken fick 400 poäng.

Följande blev klassegare:

Klass I:		
Ove Paulsson, Höganäs	155	p.
Klass II:		
Tommy Thornblad, Höganäs	155	„
Klass III:		
Siki Månsson, Bjuv	140	„
Klass IV:		
Bertil Rosenqvist, Bjuv	137	„
Klass V:		
Carl-Johan Nilsson, Skromberga	143	„
Veteraner:		
Karl Pålsson, Skromberga	144	„

Höganässkytten Christer Fridh

in-tecknade Ragnar Engbergs vpr.

Höganäsbolagets skyttar avslutade den 1 oktober årets tävlingssäsong på N. Wrams skjutbana, där man tävlade om Ragnar Engbergs vandringspris och samtidigt korade årets mästerskytt inom företaget. Christer Fridh, Höganäs, hemförde vandringspriset med förnämliga 158 poäng.

Det var tredje året man tävlade om detta pris. Tommy Thornblad och Bertil Gustavsson, båda Höganäs, heter de tidigare segrarna. Goda resultat noterades trots råkallt väder med besvärande vind. Följande prislista noterades för de tio bästa skyttarna:

1. Christer Fridh 158 poäng, 2. Ove Paulsson, Höganäs 155, 3. Magnus Håkansson, Skromberga 150, 4. Gunnar Thornblad, Höganäs 146, 5. Tommy Thornblad, Höganäs 144, 6. Bertil Rosenqvist, Bjuv 144, 7. Stig Ljungberg, Höganäs 144, 8. Kjell Olsson, Höganäs 143, 9. Svante Johansson, Skromberga 142, 10. Nils Nilsson, Bjuv 141 poäng.

Vandringspris i korpskytte till Bjuv

Höganäsbolaget deltog med 14 skyttar från Höganäs, Bjuv och Skromberga i av HSS/Arbetet-nyheterna arrangerad tävling i korporationsfältskjutning den 9 oktober. I lagtävlingen för I och II klass skyttar in-tecknade Bjuvsverken Hälsingborgs Skyttesällskaps vpr. nr 2 med 66 träffar. Det segrande laget bestod av Nils Nilsson 27, Siki Månsson 20 och Hasse Johansson 19 träffar.

De bästa individuella placeringarna:

Klass I: 3) Ove Paulsson, Höganäs 21 tr.
Klass II: 2) Nils Nilsson, Bjuv 27 „
Klass IV: 3) Stig Beijer, Höganäs 27 „
Klass V: 4) Gunnar Thornblad, „ 27 „

Gunnar Thornblad blev åter

Höganäsbolagets mästerskytt

Då årets mästerskytt inom företaget skulle koras, var utgången ovissare än någonsin tidigare. Bjuvsverken har nämligen i norrlänningen Nils Nilsson fått en storskytt, som skuggade fjolårsmästaren Gunnar Thornblad. Frågan gällde inför slutomgången, om denne med sina tre poängs ledning skulle kunna försvara mästartiteln, som han hade erövrat de tre senaste åren i följd och sammanlagt fem gånger. I finalomgången fick de båda skyttarna samma eller 95 poäng. Och därmed var Thornblads sjätte mästartitel klar.

I mästerskapstävlingen får de skyttar del-

taga, som under året uppnått 140 poäng i nästom av Bolagets tävlingar. Av kvalificerade deltagare går tio till andra omgången, och de fem bästa i denna fortsätter till finalen. I denna representerades Höganäsverken i år av endast en deltagare, medan Bjuvs- och Skrombergaverken hade vardera två.

Den slutliga ordningsföljden mellan dessa blev följande:

1. Gunnar Thornblad, Höganäs 289, 2. Nils Nilsson, Bjuv 286, 3. Bertil Rosenqvist, Bjuv 276, 4. Carl-Johan Nilsson, Skromberga 275, 5. Magnus Håkansson, Skromberga 263 poäng.

Mästerskapstävlingen är den sista på årets tävlingsprogram. Skyttesäsongen har präglats av stort intresse med fina framgångar för Höganäsbolaget i externa tävlingar. Härtill har framför allt Höganäsverkens skyttar medverkat.

Med glädje noteras Bjuvsverkens framgångar. Och så ger vi en extra blomma till Skrombergaverkens skytteveteraner Karl Pålsson, 71, Svante Johansson, Magnus Håkansson och Carl-Johan Nilsson. De förtrötts inte i sin strävan att åter föra Skrombergaverken till dess tidigare goda position inom företagsskyttet. Man får hoppas, att deras ansträngningar så småningom skall locka yngre skyttekamrater vid verket till aktiv medverkan.

Fotbollsskräll för Höganäs i returmatch mot Bönne-lyche

På Limhamnsfältet i Malmö tog Bönne-lyche den 24 september en ordentlig revansch för fotbollsnederlaget i Höganäs i augusti. Då blev det hemmaseger med 8-4, men vid returmatchen besegrades Höganäs-laget med snöpliga 10-1, trots att målvakten Claes Cronquist stred som ett lejon med otaliga fina räddningar.

Höganäs ställde upp med endast tre av de spelare, som deltog i premiärmatchen på Julifallen. Detta inte sagt i avsikt att förringa målmösegern. Det var framför allt i anfalls-spelet, som det brast i höganäslaget. Malmöpojkarna gav sina motståndare en fin lektion i hur denna lagdel arbetar i 7-mannafotboll. Segermalen gjordes av Ingmar Lindh 5, Gert Nilsson 3 samt Gert Holm och Bengt Jacobsson vardera 1. Sune Berndtsson svarade för tröstmalet.

Som reseledare kände sig sign. ganska enkel inför matchens utveckling. Höganäsreserverna gjorde naturligtvis vad som stod i deras förmåga, men det är inte försvarbart att resa ut och representera sitt företag med ett sådant s.k. plocklag. Man får hoppas, att de spelare som uteblev hade giltigt förfall — att matchen spelades en frilördag räknas inte som sådant.

Nämnas kan, att Bönne-lyche för att nå bästa möjliga resultat utnyttjade en toppspelare, tremålsskytten Gert Nilsson, som ett par månader tidigare hade slutat sin anställning vid företaget. Detta var kanske inte i sin ordning men spelar ingen roll — B&T hade honom förutan ändå vunnit matchen.

Redaktör Ragnar Engberg överlämnar sitt vandringspris till Christer Fridh, Höganäs, en av årets framgångsrikaste skyttar vid Bolaget.

Glada fotbollsspelare vid Bjuvsverken med lagledaren Einar Norlin, t.v., betraktar förnöjda det i HB-korpen erövrade vandringspriset.

Efter denna var Bönne-lyche värd för en landgång med öl och kaffe på Pilgården. Det smakade härligt efter matchen i det ruggiga vädret. I kamratlig samvaro diskuterades fortsatt och om möjligt utvidgat idrottsutbyte. Förutsättningen är att Höganäs tar allvarligt på uppgiften!

Ege

HB:s korpiddrott har många glädjeämnen 1966

Korpiddrottsmännen vid Höganäsbolaget, som de senaste åren med damer samlats till avslutningsfest med dans, höll i år en enkel pristräff på Bruksgården den 18 november

för ett antal pristagare. Redaktör Ragnar Engberg förrättade prisutdelningen och gav i anslutning här till en resumé över årets idrottsliga verksamhet, som redovisar många glädjeämnen.

Det framgick, att korpiddrotten inom företaget i jämförelse med föregående år varit av ökad omfattning såväl i vad det gäller antalet utövare som utbytet med andra industrier.

I fotboll har sammanlagt 75 spelare avverkat 55 matcher. Fotbollsutbyte har inlett med Bönne-lyche & Thurö. Mest anteckningsvärt i denna sport är Bjuvsverkens seger i HB-korpen, som utökats med lag från två industrier.

Den vällyckade fotbollsresan med studie-

besök vid det tyska dotterföretaget Ewers & Sohn i Lübeck gav det hittills bästa resultatet mot de tyska kamraterna.

Ett 40-tal skyttar har deltagit i sammanlagt tio tävlingar. Årets största skyttetriumf var segern i Industriskyttet, varigenom det vackra vandringspriset uppsatt för tolv år sedan av Höganäsbolaget för alltid stannade i Höganäs. Ett nytt vandringspris skall sättas upp nästa år. Då planerar man att inbjuda ytterligare ett par industrier i denna tävling. Från skyttefronten kan noteras, att ytterligare tre vandringspris hemförts, varav ett av Bjuvsverken.

Två interna vandringspris i skytte har "vandrat slut", nämligen Koncernskjutningens pokal och Tennstånkan. Båda stannade i Höganäs som ständig egendom. Även här blir det två nya vandringspris.

Facit av Gruvspelen, vilka refereras på annan plats, är att Bjuvsverken arbetat sig upp till topplats för första gången. Tidigare har spelen varit en affär mellan Höganäs- och Skrombergaverken. Den tredje grenen i denna trekampstävling, varpa, har inte rönt det intresse man räknat med. Nu övervägs att byta ut varpa mot någon annan gren.

Övriga grenar på programmet är badminton, bordtennis, golf och tennis. I Bjuv har man fått möjlighet till bowling med ett 20-tal spelare från Bjuvsverken. Dessutom har bjuvsingarna så smått börjat med handboll. För inomhusidrotten råder tyvärr brist på lokaler, framhöll red. Engberg till slut med beklagande.

Efter prisutdelningen visades färgbilder från Tysklands-färden, tagna av arbetsbas Per Johansson, Bjuvsverken.

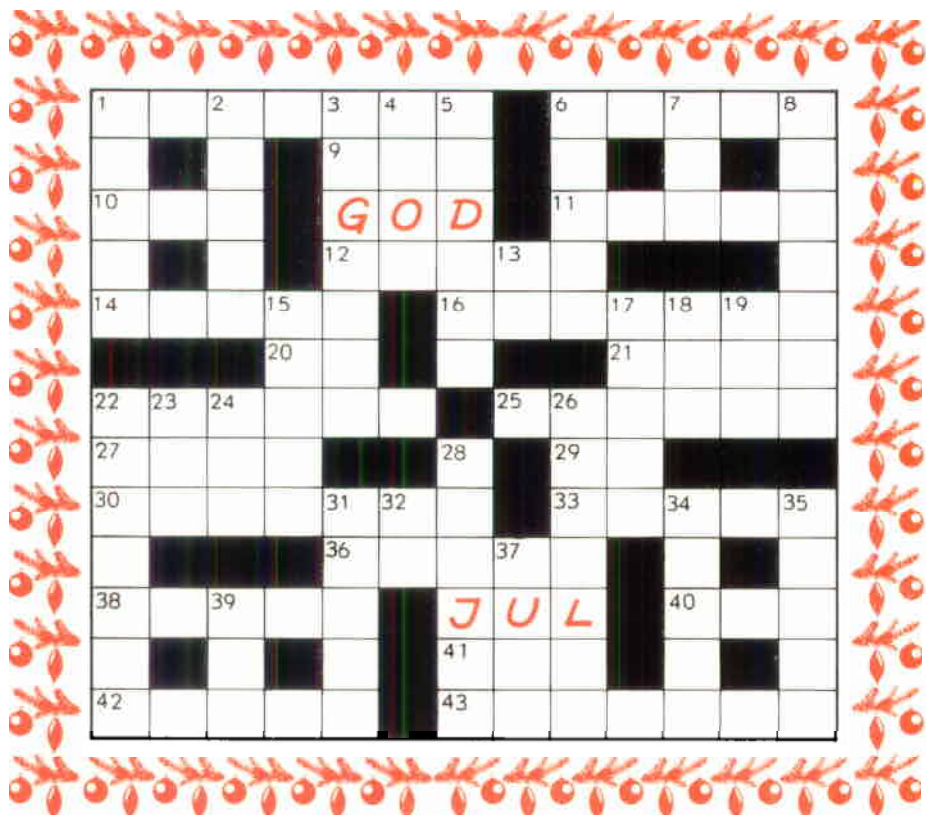
ETT JULKORSORD

När vi bläddrar i gångna julnummer, måste vi gå tillbaka ända till 1959 för att finna ett korsord av det gamla s.k. hederliga slaget. Då denna sorts tidsfördriv tycks åtnjuta oförminskad popularitet genom åren, vill vi åter bjuda på ett julkorsord. Det omväxlar därvid med de under senare år presenterade bildgåtorna, som många kanske anser vara lite för lätta. Vi får nu se, vad Ni tycker om den här julnöten. Visserligen har Ni hjälp av Red:s

önskan om en GOD JUL, vilken ingår i ordmönstret, men i övrigt kanske det blir rätt så knepigt.

Eder lösning, märkt "Ett julkorsord" och skriven på särskilt papper skall vara Red. för Brännpunkten tillhanda senast den 10 jan. 1967. Korsordet skall inte klippas ut. Fem priser på 50, 40, 30, 20 och 10 kr. vinkar, och resultatet står att läsa i nästa nummer.

Lycka till!

Definitioner

- ☐ Koncentration — att kunna räkna sin sons hemtal samtidigt som man tittar på Aktuellt.
- ☐ Plikttröhet — att göra sin värnplikt utan att mucka.
- ☐ Järnhandlare — person som säljer en spade för att tjäna en hacka.
- ☐ Juice — ord som får saft att låta godare. Och dyrare.
- ☐ Amatör — idrottsman som håller tyst.
- ☐ Dekolletage — urringning som varierar efter behag.

(Ur BM-Nytt, Bolinder-Munktells personaltidning)

VÄGRÄTT

1. + 20 = aktuellt nytt firmanamn (7+2).
6. Skärningspunkt (5).
9. Centrum för den själviske (3).
10. Drift, dock inte fabriks- (3).
11. Nästan självskriven på julafton (5).
12. Musa (5).
14. Växer stundom på dylikt ställe (5).
16. Blir nikotinslavens rum (7).
20. Se 1!
21. Bör man sig väl inte alltför mycket för framtiden (4).
22. Något för spränglörd (6).
25. Lite ålderdomligt skickebud (6).
27. Har kanske den skadade sig (4).
29. Ofta före nummer (2).
30. Sticker ut i hamn (7).
33. Glidfrämjande (5).
36. Numera ofta skall (5).
38. Bebadare (5).
40. En sommar av — (3). (Hjalmar Gullberg.)
41. Är sagan till slut (3).
42. Ett slags center-centrum (5).
43. Kan kemikalier med varandra (7).

LODRÄTT

1. Kan åsikter (5).
2. Dam utan namnsdag (5).
3. Kraal (7).
4. Har possessionaten (4).
5. Livat i stian (6).
6. Spindeldjur (5).
7. Går till Saale (3).
8. Inte prövat (7).
13. Dricke gärna kl. 5 (2).
15. Är Carlsson på taket fin på att (5).
17. Kan man bröd (5).
18. Har hammare och städ (3).
19. Stympad sådan finns (3).
22. Är TV-idolen (7).
23. Uttryck för önskan om därvaro (3).
24. List (3).
26. Järnvägsknut i Västmanland (7).
28. Gör barnen på julafton (6).
31. Ljuder under höga valv (5).
32. Styrkesymbol (2).
34. Sätt (5).
35. Känner man på sig själv, sägs det (5).
37. Stort vatten (4).
39. Är detta (3).

SUMMARY

UTILITY PLANT PROTECTION PRODUCTS have now been added to the series of products made by the Höganäs Group. The new subsidiary company Bönnellyche & Thurö AB in Malmö have transferred the production of these weed killers for both field and forest to their Teckomatorp plant, which was recently purchased and is the only one of its kind in Sweden. These utility plant protection products contain no mercury, the absence of which is an advantage both in the manufacture and in the use of these products. In the main article we give an account of the production in the chemi-technical factory which has about 20 employees.

A NEW CONTRACT concerning Works Committees comes into force on January 1, 1967. An important change is that the Committee now can take decisions within certain limited fields. Besides the contract, agreements have been made which aim at promoting co-operation between management and employees.

Our President, Mr. Olov Herneryd, gives the following comments: "As Chairman of the Höganäs Company's Works Committee I have been particularly pleased to note the fine spirit of co-operation and the many good initiatives taken within the Committee. I am convinced that factual information and trustful consultation between management and employees have a stimulative effect on the work and thus increase production. I have, therefore, tried to give a maximum of information at the earliest possible stage and whenever this has been possible have taken into consideration any advice given by the Committee before taking a final decision. It is not entirely without satisfaction I am able to note that we already have put into practice several of the points in the new contract."

"ACCIDENTS AT WORK is an evil which causes suffering and loss for the individual concerned, for his relatives, for production as well as for society as a whole. It is, therefore, in the interest of us all to prevent accidents." With these words Mr. Olov Herneryd opens his appeal in the new edition of the Company's Accident Prevention Folder.

MASONRY TRAINING COURSE in laying of refractories is held every year at the Höganäs Company with participants from different industries in Scandinavia. This year's course was the twelfth that has been held and eighteen industries were represented. Three of the participants came from Norway. The course comprises partly theory lectures and partly practical application. The participants also visited certain of the company's plants.

AT THE INAUGURATION of the new abrasive research laboratory at Västervik, mentioned in our last issue, two very interesting speeches were held, viz. on "Research and Progress within Swedish Engineering Industry" and "Engineering Research — especially on Grinding Techniques".

SPORTS' ACTIVITIES within the Company have shown an increase during the year. The employees at the Company's plant in Bjuv could enjoy their first victory in the so called "Mine-Games" which take place every year in football, shooting and "horse-shoe throwing". The fine Callenge Cup for the marksmanship competition with other industries remained for all time with the Höganäs Company after twelve years of hard competition. At the traditional party held for the sportsmen the collection of prizes gave evidence of splendid feats in the different sports practised by Company employees.

We wish you all

**A Merry Christmas
and
A Happy and Prosperous
New Year!**

ZUSAMMENFASSUNG

PFLANZENSCHUTZMITTEL werden jetzt auch innerhalb des Höganäs-Konzerns hergestellt und zwar von der neuen Tochtergesellschaft, Bönnellyche & Thurö AB in Malmö. Man hat neulich eine Anlage in Teckomatorp erworben, in der man Mittel zur Bekämpfung von Unkraut sowohl auf Äckern als in Wäldern produziert. Die Fertigung ist einzigartig in Schweden. Weder bei der Herstellung noch bei der Anwendung dieser Pflanzenschutzmittel hat man Schwierigkeiten mit Quecksilber. Im Hauptartikel dieser Nummer beschreiben wir die Fertigung in der chemisch-technischen Fabrik, die ungefähr 20 Personen beschäftigt.

NEUE VEREINBARUNGEN für die Betriebsräte treten am 1.1.1967 in Kraft. Eine wichtige Veränderung besteht darin, daß die Betriebsräte jetzt auf gewissen begrenzten Gebieten eigene Beschlüsse fassen können. Außer den neuen Vereinbarungen hat man eine Verabredung getroffen, um die Zusammenarbeit zwischen Arbeitgebern und Angestellten zu fördern.

Herr Dir. Herneryd kommentierte die neuen Vereinbarungen u.a. wie folgt: „Die sehr gute Zusammenarbeit und die vielen guten Initiativen innerhalb des Betriebsrates der Höganäs-Gesellschaft haben mir als Vorsitzendem dieses Rates immer viel Freude be-

reitet. Ich bin davon überzeugt, daß ehrliche Informationen und ein vertrauensvolles Einverständnis zwischen der Betriebsleitung und der Belegschaft die Arbeitsfreude erhöhen und damit auch die Produktivität verbessern. Ich habe mich deshalb bemüht, alle Informationen so früh wie möglich zu geben und, soweit möglich, alle guten Ratschläge zu befolgen, bevor Beschlüsse gefaßt und durchgeführt wurden. Mit einer gewissen Genugtuung stelle ich deshalb fest, daß mehrere der Neuigkeiten der neuen Vereinbarungen dadurch bereits vorher bei uns befolgt wurden.

„**ARBEITSUNFÄLLE** verursachen Leiden und Verluste für die direkt Betroffenen und die Angehörigen aber auch für die Produktion und somit für das ganze Land. Es liegt deshalb im Interesse aller, solche Unfälle zu verhüten.“ Mit diesen Worten beginnt der Konzernchef, Herr Dir. Herneryd, seinen Aufruf in der neuen Auflage einer Broschüre der Höganäs-Gesellschaft über Unfallverhütung.

MAURERKURSE in feuerfester Vermauerung werden jährlich bei der Höganäs-Gesellschaft mit Teilnehmern aus verschiedenen Industrien in ganz Skandinavien abgehalten. Der Kursus in diesem Jahr war der zwölfte, und 18 Industrien waren vertreten. Drei der Teilnehmer kamen aus Norwegen. Der Kursus besteht aus einem theoretischen und einem praktischen Teil. Außerdem werden einige unserer Werke besichtigt.

BEI DER EINWEIHUNG des neuen schleiftechnischen Forschungslaboratoriums in Västervik, die in der vorigen Nummer erwähnt wurde, wurden zwei hochinteressante Vorträge gehalten, nämlich über „Forschung und Fortschritte innerhalb schwedischen Maschinenbaues“ und „Maschinenbautechnische Forschung — namentlich auf dem Gebiet der Schleiftechnik“.

DIE SPORTLICHE AKTIVITÄT innerhalb der Höganäs-Gesellschaft war in diesem Jahr besonders lebhaft. Die Angestellten der Fabriken in Bjuv konnten sich des ersten Sieges in den sog. Grubenspielen erfreuen, einem jährlich wiederkehrenden Dreikampf in Fußball, Schießen und Varpa (schwed. Wurfspiel). Der stattliche Schützenwandpreis im Wettkampf mit anderen Industrien wurde nach zwölfjährigen harten Kämpfen für immer von der Höganäs-Gesellschaft erobert. Bei dem traditionellen Abschlußfest, das jährlich für die Sportler veranstaltet wird, konnte man die Preise bewundern, mit denen die Teilnehmer der verschiedenen Sportzweigen ausgezeichnet wurden.

Wir wünschen Ihnen allen

**eine fröhliche Weihnacht
und
ein gutes neues Jahr!**

HÖGANÄS